

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

**Τρισέλιδες εργασίες που παρουσιάστηκαν κατά το
19^ο Διεθνές Συνέδριο Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού**

SPORTS PSYCHOLOGY

**Short papers presented during the
19th International Congress of Physical Education and Sport**

Επιμέλεια Ύλης & Υπεύθυνη Επιστημονικών Εργασιών:

E. Τσίτσικαρη

Manuscripts & Content Administration:

E. Tsitskari

Υπεύθυνος Ανάρτησης Εργασιών & Διαχείρισης του Ιστοχώρου:

N. Βερναδάκης

Webmaster:

N. Vernadakis

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
PROCEEDINGS 19th ICPES

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ – CONTENTS

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ – SPORTS PSYCHOLOGY

1.

Κορακίδη Γ., Δούδα Ε., Θεοδωράκης Γ., Τοκμακίδης Σ.

ΣΧΕΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΥΤΟΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 12-16 ΕΤΩΝ

G. Korakidi, H. Douda, Y. Theodorakis, S. Tokmakidis

RELATIONSHIP OF OBESITY INDICATORS AND PHYSICAL FITNESS WITH SELF-CONCEPT AND SELF-ESTEEM IN SCHOOLCHILDREN AGED 12-16 YEARS OLD

2.

Χασιώτη Π., Χαραλάμπους Π., Παπαροϊδάμη Π., Σταθοπούλου Φ., Καλούση Μ., Παπαευθυμίου Ν.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑ ΔΕΙΚΤΗ ΜΑΖΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

P. Hasioti, P. Haralampous, P. Paparoidami, F. Stathopoulou, M. Kalousi, N. Papaefthimiou

DIFFERENCES IN GOAL ORIENTATIONS ACCORDING TO BODY MASS INDEX OF PHYSICAL EDUCATION STUDENTS

3.

Ζουμπουλιάς Σ., Μπεμπέτσος Ε., Αντωνίου Π., Κουρτέσης Θ.

ΕΠΙΠΕΔΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΥΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ ΥΔΑΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

S. Zoumpoulas, E. Bebetsos, P. Antoniou, T. Kourtessis

ANGER AND AGGRESSION AMONG GREEK WATER POLO ATHLETES

4.

Αγγελάκης Ε., Μπεμπέτσος Ε., Αντωνίου Π., Γούργουλης Β.

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΑΓΧΟΣ ΣΕ ΑΘΛΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΕ ΚΑΪΑΚ ΣΠΡΙΝΤ

E. Aggelakis, E. Bebetsos, P. Antoniou, V. Gourgoulis

COMPETITIVE ANXIETY OF CANOE KAYAK ATHLETES

5.

Δάγκας Σ., Μπεμπέτσος Ε., Μαυρομμάτης Γ., Ζέτου Ε.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΩΝ ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗ ΤΟΥΣ

S. Dagkas, E. Bebetsos, G. Mavrommatis, E. Zetou

THE RELATION OF COACHES' BEHAVIOR WITH ATHLETES' SATISFACTION IN TEAM SPORTS

6.

Δούμα Ε., Τραυλός Α.Κ., Στεργιούλας Α.

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ

I. Douma, A. K. Travlos, A. Stergioulas

PERCEIVED SELF-EFFICACY SCALE AND BULLYING

ΣΧΕΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΥΤΟΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 12-16 ΕΤΩΝ

Κορακίδη Γ.¹, Δούδα Ε.¹, Θεοδωράκης Γ.², Τοκμακίδης Σ.¹

¹Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α., 69100, Κομοτηνή

²Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τ.Ε.Φ.Α.Α., 42100, Τρίκαλα

Περίληψη

Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετηθεί η σχέση δεικτών παχυσαρκίας και παραμέτρων φυσικής κατάστασης με τη σωματική και τη συνολική αυτοαντίληψη σε παιδιά ηλικίας 12 έως 16 ετών. Στη μελέτη συμμετείχαν μαθητές (n=179) και μαθήτριες (n=160) Γυμνασίου. Μετρήσεις πραγματοποιήθηκαν στους δείκτες παχυσαρκίας (BMI, περιφέρεια μέσης, ισχίου, σωματικό λίπος) και σε παραμέτρους της φυσικής κατάστασης (δύναμη κοιλιακών, ευκινησία-ταχύτητα, καρδιοαναπνευστική αντοχή). Επίσης, ο κάθε δοκιμαζόμενος συμπλήρωνε ένα ερωτηματολόγιο σωματικής και συνολικής αυτοαντίληψης (Marsh et. al, 1994 & Μακρή-Μπότσαρη, 2001), που αξιολογούσε την αυτοαντίληψη σε 11 προκαθορισμένους παράγοντες (κλίμακες). Ο συντελεστής εσωτερικής σταθερότητας Cronbach υπολογίστηκε σε $\alpha=.88$ για όλα τα ερωτήματα, υποδεικνύοντας αποδεκτό βαθμό αξιοπιστίας. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκαν σημαντικές συσχετίσεις των δεικτών παχυσαρκίας με αρκετές από τις κλίμακες αυτοαντίληψης και στα δύο φύλα. Σε όλες τις περιπτώσεις, τα παιδιά με χαμηλότερη τιμή του δείκτη σημείωσαν υψηλότερα σκορ αυτοαντίληψης. Επίσης και στα δύο φύλα διαπιστώθηκαν σημαντικές επιδράσεις του επιπέδου φυσικής κατάστασης, κυρίως της δρομικής ευκινησίας-ταχύτητας και της καρδιοαναπνευστικής αντοχής στους περισσότερους από τους παράγοντες της αυτοαντίληψης, συμπεριλαμβανομένης και της συνολικής αυτοεκτίμησης, με τα παιδιά που είχαν καλύτερη φυσική κατάσταση να τείνουν να έχουν σε όλες τις περιπτώσεις ευνοϊκότερη εικόνα για τον εαυτό τους. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι η συμμετοχή σε διάφορες μορφές φυσικής δραστηριότητας μπορεί να διαφοροποιήσει τα επίπεδα της αντιλαμβανόμενης αθλητικής ικανότητας και αυτοεκτίμησης δίνοντας τη δυνατότητα στους υπέρβαρους/παχύσαρκους μαθητές να ενισχύσουν τη σωματική και συνολική τους αυτοαντίληψη.

Λέξεις κλειδιά: BMI, φυσική δραστηριότητα, αυτοεκτίμηση

Κορακίδη Γεωργία

Διεύθυνση: Ελ. Βενιζέλου 19, 17123, Νέα Σμύρνη

Τηλ.: 210 9315160

e-mail: gkorakidi@gmail.com

RELATIONSHIP OF OBESITY INDICATORS AND PHYSICAL FITNESS WITH SELF-CONCEPT AND SELF-ESTEEM IN SCHOOLCHILDREN AGED 12-16 YEARS OLD

G. Korakidi¹, H. Douda¹, Y. Theodorakis², S. Tokmakidis¹

¹Democritus University of Thrace, Department of Physical Education & Sport Science, 69100 Komotini

²University of Thessaly, Department of Physical Education & Sport Science, 42100, Trikala

Abstract

The purpose of the study was to investigate the relationship of obesity indicators and physical fitness with self-concept and self-esteem in schoolchildren aged 12-16 years old. 179 male and 160 female schoolchildren participated in the study. Measurements of obesity indicators (BMI, waist and hip circumferences, body fat) and physical fitness parameters (abdominal strength, running speed, cardio-respiratory endurance) were conducted. In addition, each member filled the Physical Self Description Questionnaire (Marsh et al, 1994 & Makri-Botsari, 2001) consisting of 70 questions

in a 6-grade Likert scale and assessing self-concept at 11 predefined factors or scales. Cronbach's alpha was calculated to $\alpha=.88$ for all questions, indicating an acceptable degree of reliability. The analysis of data revealed significant correlations of the obesity indicators with several self-concept scales, in both genders. In all cases, groups with lower obesity indicators tended to give higher scores (or have a more positive self-concept). Moreover, in both genders, significant correlations of physical fitness levels, mainly running speed and cardio-respiratory endurance with most of the self-concept scales were found, including the overall self-esteem scale. In all cases, children with better fitness level tended to have a better perception of them. The results suggest that exercise and participation in various forms of physical activity can increase levels of perceived ability in sports and self-esteem, enabling overweight or obese children to strengthen their body and overall self-concept.

Key-words: BMI, physical activity, self-concept, self-esteem

Korakidi Georgia

Address: 19 Eleftheriou Venizelou Ave., 17123, Nea Smyrni, Athens GR

Tel.:+30 210 9315160

e-mail: gkorakidi@gmail.com

ΣΧΕΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΥΤΟΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 12-16 ΕΤΩΝ

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας στις ψυχολογικές επιπτώσεις της σωματικής κατάστασης και της φυσικής δραστηριότητας έχει αυξηθεί σημαντικά. Στη διεθνή έρευνα έχει ευρέως μελετηθεί η σχέση της εικόνας σώματος με την παχυσαρκία και τις διατροφικές συνήθειες (Edman, Yeates, Aruguete & DeBored, 2005; Novak, 1998; O'Dea & Caputi, 2001) και σε μικρότερο βαθμό η σχέση της αυτοαντίληψης με τη φυσική δραστηριότητα (Hausenblas & Fallon, 2002; Stein, Fisher, Berkey & Colditz, 2007; Tiggemann & Williamson, 2000). Η πρωτοτυπία της παρούσας μελέτης έγκειται στο ότι επιχειρήθηκε μία συνδυασμένη διερεύνηση της εξάρτησης της σωματικής και συνολικής αυτοαντίληψης από όλους τους παραπάνω παράγοντες σε παιδιά σχολικής ηλικίας, καθώς οι αντίστοιχες μελέτες στον ελληνικό χώρο είναι σχετικά περιορισμένες (Benetou, Kofou, Zisi, & Theodorakis, 2008; Kalogiannis, 2006).

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Στην έρευνα συμμετείχαν εθελοντικά μαθητές (n=179) και μαθήτριες (n=160) Γυμνασίου στον Ν. Αττικής, ηλικίας 12 έως 16 ετών.

Μέσα συλλογής των δεδομένων

Μετρήσεις πραγματοποιήθηκαν στο ύψος από όρθια θέση, στη σωματική μάζα, στην περιφέρεια κοιλιάς, σε επιλεγμένες δερματοπτυχές (τρικέφαλου, γαστροκνημίου) και υπολογίστηκε ο δείκτης σωματικής μάζας (BMI) και το ποσοστό σωματικού λίπους (Slaughter et al., 1988). Η αξιολόγηση παραμέτρων της φυσικής κατάστασης περιελάμβανε τη δύναμη κοιλιακών στα 30 sec, την ευκινήσια-ταχύτητα 10x5m και την καρδιοαναπνευστική αντοχή με το παλίνδρομο τρέξιμο 20 m προοδευτικά αυξανόμενης έντασης. Για την εκτίμηση της σωματικής και συνολικής αυτοαντίληψης συμπληρώθηκε το Ερωτηματολόγιο Σωματικής και Συνολικής Αυτοαντίληψης (Marsh, Richards, Johnson, Roche & Tremayne, 1994; Μακρή-Μπότσαρη, 2001), το οποίο αξιολογεί την αυτοαντίληψη με 70 ερωτήσεις κλειστού τύπου σε εξαβάθμια κλίμακα Likert. Η αξιολόγηση γίνεται σε 11 προκαθορισμένους τομείς (παράγοντες ή κλίμακες), που ο κάθε ένας συνδέεται με συγκεκριμένες ερωτήσεις, τους εξής: 1-Γενική Υγεία, 2-Συντονισμός, 3-Φυσική Δραστηριότητα, 4-Σωματικό Λίπος, 5-Ικανότητα στα Σπορ, 6- Συνολική Φυσική Αντίληψη, 7-Εμφάνιση, 8-Δύναμη, 9-Ευλυγισία, 10-Αντοχή, 11-Συνολική Αυτοεκτίμηση. Ο συντελεστής

εσωτερικής σταθερότητας του ερωτηματολογίου υπολογίστηκε σε $\alpha=0.88$ που συμπίπτει με τον αντίστοιχο των κατασκευαστών του ερωτηματολογίου.

Στατιστική ανάλυση

Για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικές στατιστικές μέθοδοι, ανάλυση συσχετίσεων, ανάλυση διακυμάνσεων (multivariate 2-way Anova) και post-hoc tests πολλαπλών συγκρίσεων Sidak. Το διάστημα εμπιστοσύνης για την υιοθέτηση ή απόρριψη των στατιστικών υποθέσεων ήταν 95%.

Αποτελέσματα

Διαπιστώθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις αρκετών από τους παράγοντες της αυτοαντίληψης τόσο με τους δείκτες παχυσαρκίας (Πίνακας 1) όσο και με τις παραμέτρους της φυσικής κατάστασης (Πίνακας 2). Στα αγόρια, οι σημαντικότερες συσχετίσεις των δεικτών παχυσαρκίας παρατηρήθηκαν ως προς την αυτοαντίληψη για το Συντονισμό, το Σωματικό Λίπος, τη Συνολική Φυσική Κατάσταση, την Ευλυγισία και την Αντοχή ενώ στα κορίτσια οι αντίστοιχοι τομείς ήταν το Σωματικό Λίπος, η Ικανότητα στα Σπορ, η Συνολική Φυσική Κατάσταση, η Ευλυγισία και η Αντοχή. Όσον αφορά στις παραμέτρους της φυσικής κατάστασης, η καλύτερη δρομική ευκινησία-ταχύτητα και καρδιαναπνευστική αντοχή συσχετίστηκαν σημαντικά με τους περισσότερους παράγοντες της αυτοαντίληψης συμπεριλαμβανομένης και της συνολικής αυτοεκτίμησης, ειδικά στα αγόρια και σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις, καλύτερες επιδόσεις φυσικής κατάστασης συνδέθηκαν με υψηλότερα σκορ αυτοαντίληψης. Τα αγόρια εμφάνισαν συνολικά υψηλότερα σκορ αυτοεκτίμησης σε όλες τις κλίμακες σε σύγκριση με τα κορίτσια, με στατιστικώς σημαντικές διαφορές στους παράγοντες Φυσική Δραστηριότητα, Ικανότητα στα Σπορ, Συνολική Φυσική Κατάσταση, Δύναμη, Αντοχή και Συνολική Αυτοεκτίμηση.

Συζήτηση - συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης προκύπτουν σημαντικές επιδράσεις του επιπέδου παχυσαρκίας, της φυσικής κατάστασης και του φύλου σε πολλές πτυχές της αυτοεκτίμησης. Αγόρια και κορίτσια με κανονικούς δείκτες παχυσαρκίας και καλύτερη φυσική κατάσταση φαίνεται να τείνουν να έχουν καλύτερη εικόνα για το σώμα, τις ικανότητες και τον εαυτό τους, συμφωνώντας με τα αποτελέσματα μελετών που αναφέρουν ότι άτομα που συμμετέχουν συστηματικά σε οργανωμένα προγράμματα άσκησης παρουσιάζουν θετικές στάσεις για την εικόνα του σώματός τους (Brown & Harrison, 1986; Tucker, 1987).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Συσχέτιση δεικτών παχυσαρκίας με τους παράγοντες αυτοαντίληψης.

	BMI (kg/m ²)		Περιφέρεια. Μέσης (cm)		WHR		Σωματικό λίπος (%)	
	A	K	A	K	A	K	A	K
Γενική Υγεία	-,10	,01	-,10	,01	-,08	,03	-,13	-,04
Συντονισμός	-	-,01	-,28**	-,14	-,14	-,12	-	-,16*
Φυσική Δραστηριότητα	,28**						,23**	
Σωματικό Λίπος	-,14	,00	-,14	,01	-,07	,08	-,10	-,11
Ικανότητα στα Σπορ	-	-,65**	-,54**	-,62**	-	-	-	-
Συνολική Φυσ. Αντίληψη	,56**				,32**	,42**	,52**	,56**
Εμφάνιση	-,13	-,19*	-,13	-,20*	-,04	-,17*	-,17*	-
Δύναμη								,26**
Ευλυγισία	-	-,32**	-,30**	-,33**	-,16*	-	-	-
Αντοχή	,31**					,28**	,29**	,39**
	-,12	-,13	-,11	-,15	-,05	-,16*	-,14	-,21*
	,11	,08	,10	,06	,01	-,01	-,07	-,10
	-	-,18*	-,37**	-,22**	-	-,17*	-	-
	,36**				,19**		,37**	,27**
	-	-,28**	-,30**	-,32**	-,17*	-	-	-
	,33**					,24**	,37**	,31**

Συνολική Αυτοεκτίμηση	-,14	-,12	-,12	-,15	-,08	-,21*	-	-
							,20**	,22**

* $p < .05$, ** $p < .01$ A=Αγόρια, K=Κορίτσια

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Συσχέτιση παραμέτρων φυσικής κατάστασης με τους παράγοντες αυτοαντίληψης.

	Αριθμός Κουλιακών σε 30 sec (No)		Ευκινήσια-ταχύτητα 10x5m (sec)		Παλίνδρομο τρέξιμο αντοχής 20m (No)	
	A	K	A	K	A	K
Γενική Υγεία	,35**	,01	-,14	-,03	,15*	,09
Συντονισμός	,28**	,08	-,32**	-,27**	,29**	,22**
Φυσική Δραστηριότητα	,18*	,03	-,32**	-,14	,21**	,15
Σωματικό Λίπος	,11	,07	-,40**	-,30**	,39**	,36**
Ικανότητα στα Σπορ	,30**	,07	-,41**	-,29**	,35**	,31**
Συνολική Φυσ. Αντίληψη	,26**	-,06	-,37**	-,24**	,31**	,23**
Εμφάνιση	,13	-,11	-,31**	-,11	,28**	,08
Δύναμη	,24**	,04	-,25**	-,21**	,15*	,15
Ευλυγισία	,30**	,12	-,45**	-,20*	,41**	,24**
Αντοχή	,29**	,16*	-,53**	-,30**	,47**	,39**
Συνολική Αυτοεκτίμηση	,19**	-,06	-,33**	-,19*	,32**	,19*

* $p < .05$, ** $p < .01$ A=Αγόρια, K=Κορίτσια

Βιβλιογραφία

- BROWN R.D. & HARRISON J.M. (1986). The effects of a strength training program on the strength and self-concept of two female age groups. *Research Quarterly of Exercise & Sport*, 57: 315-320.
- BENETOU A., KOFOU G., ZISI V. & THEODORAKIS Y. (2008). The Role of Body Weight and Exercise in Body Cathexis and Body Image of Young Women Aged 15-25. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 6(1): 47-55.
- COUNCIL OF EUROPE (1983). Testing Physical Fitness, Eurofit Experimental Battery Provisional Handbook, *Strasbourg*
- EDMAN J., YEATES A., ARUGUETE M., & DEBORD K. (2005). Negative emotion and disordered eating among obese college students. *Eating Behaviors*, 6: 308-317.
- GOLDFIELD G., MALLORY R., PARKER T., CUNNINGHAM T., LEGG C., LUMB A., PARKER K., PRUD'HOMME D. & ADAMO K. (2007). Effects of modifying physical activity and sedentary behavior on psychosocial adjustment in overweight/obese children. *Journal of Pediatric Psychology*, 32(7) : 783-793.
- KALOGIANNIS P. (2006). The Role of Sport and Physical Education in Self-Concept Development of Children and Adolescents. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 4 (2) : 292-310.
- HAUSENBLAS H. & FALLON E. (2002). Relationship among body image, exercise behavior, and exercise dependence symptoms. *Eating Disorders*, 32: 179-185.
- MARSH H., RICHARDS G., JOHNSON S., ROCHE L. & TREMAYNE P. (1994). Physical Self-Description Questionnaire: Psychometric properties and a multitrait-multimethod analysis of relations to existing instruments. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16: 270-305.
- ΜΑΚΡΗ-ΜΠΟΤΣΑΡΗ Ε. (2001). Ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησης μαθητών Λυκείου. *Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα*.
- NOVAK M. (1998). Body Image, Food Intake, and Weight-Related Behavior. *Journal of Adolescent Health*, 23(6): 389-398.
- O'DEA J., & CAPUTI P. (2001). Association between socioeconomic status, weight, age and gender, and the body image and weight control practices of 6- to 19-year-old children and adolescents. *Health Education Research*, 16(5): 521-532.
- SLAUGHTER M., LOHMAN T., BOILEAU R., HORSWILL C., STILLMAN R., VAN LOAN M. & BEMBEN D. (1988). Skinfold equations for estimation of body fatness in children and youth. *Human Biology*, 60 (5): 709-723.
- STEIN C., FISHER L., BERKEY C. & COLDITZ G. (2007). Adolescent Physical Activity and Perceived Competence: Does Change in Activity Level Impact Self-Perception? *Journal of Adolescent Health*, 40 (5): 462.e1-462.e8.
- TIGGEMANN M. & WILLIAMSON S. (2000). The Effect of Exercise on Body Satisfaction and Self-Esteem as a Function of Gender and Age. *Sex Roles*, 43(1-2): 119-127.
- TUCKER L. A. (1987). Effect of weight training on body attitudes: who benefits most? *Journal Sports Medicine*, 27:70-78.
- WALKER-LOWRY K., SALLINEN B., & JANICKE D. (2007). The Effects of Weight Management Programs on Self-Esteem in Pediatric Overweight Populations. *Journal of Pediatric Psychology*, 32(10): 1179-1195.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑ ΔΕΙΚΤΗ ΜΑΖΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Χασιώτη Π., Χαραλάμπους Π., Παπαροϊδάμη Π., Σταθοπούλου Φ., Καλούση Μ.,
Παπαευθυμίου Ν.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού,
Καρυές 42100 Τρίκαλα

Περίληψη

Σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να διερευνήσει αν ατομικά χαρακτηριστικά όπως ο δείκτης μάζας σώματος των μαθητών και μαθητριών που συμμετέχουν στη σχολική φυσική αγωγή επηρεάζει και τους προσωπικούς στόχους επίτευξης των συμμετεχόντων. Στην μελέτη συμμετείχαν 44 αγόρια και 55 κορίτσια από γυμνάσιο αστικής περιοχής της κεντρικής Ελλάδος. Οι μαθητές/τριες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο που αξιολογούσε τους προσωπικούς στόχους επίτευξης (Papaioannou, Milosis, Kosmidou & Tsigilis, 2002), καθώς και το ύψος και βάρος τους. Υπολογίστηκε ο ΔΜΣ και οι μαθητές χωρίστηκαν σε 3 ομάδες: χαμηλός, φυσιολογικός και υψηλός δείκτης μάζας σώματος. Διενεργήθηκε ανάλυση διακύμανσης για να συγκριθούν οι μέσοι όροι στις μεταβλητές «προστασία του εγώ», «ενίσχυση του εγώ», «προσανατολισμός στη μάθηση» και «κοινωνική αποδοχή». Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των 3 ομάδων στις μεταβλητές: «προστασία του εγώ», με τους μαθητές και μαθήτριες που ανήκαν στην ομάδα με υψηλό ΔΜΣ να διαφέρουν σημαντικά από αυτούς της ομάδας με φυσιολογικό ΔΜΣ, «ενίσχυση του εγώ», με τους μαθητές και μαθήτριες που ανήκαν στις ομάδες με υψηλό και χαμηλό ΔΜΣ να διαφέρουν από αυτούς της ομάδας με φυσιολογικό ΔΜΣ, «προσανατολισμός στη μάθηση», με τους μαθητές και μαθήτριες που ανήκαν στις ομάδες με υψηλό και χαμηλό ΔΜΣ να διαφέρουν από αυτούς της ομάδας με φυσιολογικό ΔΜΣ. Συμπερασματικά, ο ΔΜΣ φαίνεται να επηρεάζει τους προσωπικούς στόχους επίτευξης των μαθητών στο μάθημα της σχολικής φυσικής αγωγής, παρόλα αυτά περαιτέρω μελέτη απαιτείται σε μελλοντικές έρευνες σε μεγαλύτερο πληθυσμό μαθητών για εξαγωγή πιο ασφαλών συμπερασμάτων

Λέξεις-κλειδιά: προσανατολισμοί στόχων επίτευξης, δείκτης μάζας σώματος, μαθητές φυσικής αγωγής

Χασιώτη Παρασκευή

Διεύθυνση: Πτολεμαίου 15 Τρίκαλα, Τ.Κ.42100

Τηλ: 2431078535

E-mail: hasiotivivi@yahoo.gr

DIFFERENCES IN GOAL ORIENTATIONS ACCORDING TO BODY MASS INDEX OF PHYSICAL EDUCATION STUDENTS

P. Hasioti, P. Haralampous, P. Paparoidami, F. Stathopoulou, M. Kalousi,
N. Papaefthimiou

University of Thessaly Department of Physical Education and Sport Science,
Karies 42100 Trikala, Greece

Abstract

The purpose of this research was to investigate whether individual characteristics, such the Body Mass Index of the students who participate in physical education at school, influence their personal goals for achievement. Forty-four boys and 55 girls from a Junior High school in an urban area of central Greece took part in the study. The students completed a questionnaire that evaluated their achievement goal orientations (Papaioannou, Milosis, Kosmidou & Tsigilis, 2002) as well as their height and weight. Their BMI was calculated and they were divided into three groups : low, normal

and high BMI. An analysis of variance was performed to compare the means in the following variables 'ego protection', "ego strengthening", task orientation", and "social approval". The results showed that there were significant differences in the three groups to the variables: ego protection with the students in the high BMI group differing significantly from those in normal BMI group, "ego strengthening with students in the high BMI and low BMI differing from those in normal BMI group and "task orientation", with students in the high BMI and low BMI groups differing from those in normal BMI group. To conclude, Body Mass Index appears to influence students' personal goals for achievement in their physical education lesson at school. Despite this, further study is needed in future research among a larger number of students in order to come to more accurate conclusion.

Key words: achievement goal orientations, body mass, physical education students

Paraskevi Hasioti

Address: Ptolemeou 15 Trikala, TK 42100

Telephone number: 2431078535

Email: hasiotivivi@yahoo.gr

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑ ΔΕΙΚΤΗ ΜΑΖΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Εισαγωγή

Μελέτες σε Ελληνικό μαθητικό πληθυσμό έχουν διερευνήσει τους προσωπικούς προσανατολισμούς στόχων σε αθλητικό περιβάλλον επίτευξης σε σχέση με ατομικά χαρακτηριστικά, όπως η ηλικία και το φύλο (March, Papanicolaou, Martin & Theodorakis, 2006, Diggelidis & Papanicolaou, 1999). Όμως άλλα ατομικά χαρακτηριστικά, όπως ο δείκτης μάζας σώματος δεν έχουν διερευνηθεί αρκετά, τόσο σε διεθνή όσο και σε Ελληνικό επίπεδο.

Σκοπός λοιπόν αυτής της εργασίας ήταν να διερευνηθεί αν οι προσωπικοί στόχοι επίτευξης των μαθητών και μαθητριών που συμμετέχουν στη σχολική φυσική αγωγή διαφέρουν ως προς τον δείκτη μάζας σώματος τους.

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Στην έρευνα συμμετείχαν 99 μαθητές (44 αγόρια και 55 κορίτσια) από γυμνάσιο αστικής περιοχής της Κεντρικής Ελλάδας.

Μέσα συλλογής των δεδομένων

Οι μαθητές και μαθήτριες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο που αξιολογούσε τους προσανατολισμούς στόχων επίτευξης, καθώς και το ύψος και βάρος τους. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση των προσανατολισμών «στόχων επίτευξης», το οποίο έχει αναπτυχθεί από τους Papanicolaou, Milosis, Kosmidou, & Tsigilis, 2002. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 29 θέματα τα οποία αξιολογούν τέσσερις (4) διαστάσεις των προσανατολισμών στόχων: ενίσχυση του εγώ ($\alpha=.61$), προστασία του εγώ ($\alpha=.70$), προσανατολισμός στη μάθηση ($\alpha=.74$), και κοινωνική αποδοχή ($\alpha=.71$). Οι συμμετέχοντες υπέδειξαν σε τι βαθμό συμφωνούσαν σε 5-θμια κλίμακα (1=Συμφωνώ απόλυτα - 5=Διαφωνώ απόλυτα).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Όλοι οι εξεταζόμενοι μαθητές απάντησαν στο ερωτηματολόγιο κι έπειτα υπολογίστηκε ο ΔΜΣ τους με βάση την ηλικία και το φύλο και χωρίστηκαν σε τρεις (3) ομάδες: χαμηλός, φυσιολογικός και υψηλός δείκτης μάζας σώματος, σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά όρια του ΔΜΣ (Cole, Bellizzi, Flegal, & Dietz, 2000).

Στατιστική ανάλυση

Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης για να συγκριθούν οι μέσοι όροι στις μεταβλητές «προστασία του εγώ», «ενίσχυση του εγώ», «προσανατολισμός στη μάθηση» και «κοινωνική αποδοχή» ανάλογα με την ομάδα ΔΜΣ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Συχνότητα και ποσοστό των ερωτηθέντων μαθητών σε σχέση με το ΔΜΣ

ΔΜΣ	Συχνότητα	Ποσοστό
Χαμηλός	11	12
Φυσιολογικός	71	77.2
Υψηλός	10	10.9

Αποτελέσματα

Από τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των 3 ομάδων στις μεταβλητές: «Προστασία του εγώ» ($F_{2,89}= 5.32, p =.007$), με τους μαθητές και μαθήτριες που ανήκαν στην ομάδα με υψηλό ΔΜΣ (2.13) να διαφέρουν σημαντικά από αυτούς της ομάδας με φυσιολογικό ΔΜΣ (2.64), «Ενίσχυση του εγώ» ($F_{2,89}= 3.29, p =.042$), με τους μαθητές και μαθήτριες που ανήκαν στις ομάδες με υψηλό (2.18) και χαμηλό (2.11) ΔΜΣ να διαφέρουν από αυτούς της ομάδας με φυσιολογικό (2.51) ΔΜΣ, «Προσανατολισμός στη μάθηση» ($F_{2,89}= 3.13, p =.048$), με τους μαθητές και μαθήτριες που ανήκαν στις ομάδες με υψηλό (2.35) και χαμηλό (2.15) ΔΜΣ να διαφέρουν από αυτούς της ομάδας με φυσιολογικό (2.64) ΔΜΣ (πίνακας 2).

Συζήτηση – Συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας φάνηκε ότι οι προσωπικοί στόχοι επίτευξης των μαθητών στο μάθημα της σχολικής φυσικής αγωγής διαφέρουν ανά ομάδα ΔΜΣ. Οι παράγοντες «Προστασία του εγώ», «Ενίσχυση του εγώ» και «Προσανατολισμός στη μάθηση» έδωσαν ένδειξη ότι είναι πιο ευαίσθητοι στη διαφοροποίηση ανάλογα με τον ΔΜΣ των μαθητών, ενώ ο προσανατολισμός στην κοινωνική αποδοχή δεν έδειξε να διαφοροποιείται. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας μπορούν να ερμηνευθούν πιθανά από το ότι τα παιδιά με ακραίους δείκτες μάζας σώματος έχουν μειωμένη παρακίνηση για συμμετοχή στο μάθημα της φυσικής αγωγής και αυτό να επηρεάζει και τη διαφορετικότητα στα σκορ τους στο ερωτηματολόγιο των προσωπικών προσανατολισμών στόχων επίτευξης. Δεδομένου όμως του μικρού αριθμού δείγματος των μαθητών σε αυτή τη μελέτη απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση με μεγαλύτερο αριθμό μαθητών για την εξαγωγή πιο ασφαλών συμπερασμάτων. Συμπερασματικά, προτείνεται σε μελλοντικές μελέτες να συνυπολογίζεται ο ΔΜΣ μαζί με το φύλο και την ηλικία σαν ατομικοί παράγοντες όταν αξιολογούνται οι προσανατολισμοί στόχων των μαθητών που συμμετέχουν στη φυσική αγωγή, προκειμένου να διερευνηθεί περαιτέρω η πιθανή διαφοροποίηση ανά ομάδα ΔΜΣ που παρουσιάστηκε στα δεδομένα της παρούσας έρευνας.

Βιβλιογραφία

- COLE T.J., BELLIZZI M.C., FLEGAL K.M., & DIETZ W.H. (2000). Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide :international survey. *British Medical Journal*, 320(7244): 1240-1243.
- DIGGELIDIS N. & PAPAIOANNOU A. (1999). Age-group differences in intrinsic motivation, goal orientations and perceptions of athletic competence, physical appearance and motivational climate in Greek physical education. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 9: 375-380.
- MARSH H.W., PAPAIOANNOU A., MARTIN A., & THEODORAKIS, Y. (2006). Motivational Constructs in Greek Physical Education Classes: Gender and Age Effects in a Nationally Representative Longitudinal Sample. *International Journal of Sport & Exercise Psychology*, 4: 121-148.
- PAPAIOANNOU A., MILOSIS D., KOSMIDOU E. & TSIGILIS N. (2002). Multidimensional structure of goal orientations: The importance of adopting a personal development goal in physical education. *Psychologia*, 9(4): 494-513.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις στους παράγοντες προσανατολισμού στόχων ανά κατηγορία ΔΜΣ.

Παράγοντες	ΔΜΣ	N	M.O.	T.A.
Προστασία του εγώ	Χαμηλός	11	2.25	.50
	Φυσιολογικός	71	2.64	.56
	Υψηλός	10	2.13	.64
	Σύνολο	92	2.54	.59
Ενίσχυση του εγώ	Χαμηλός	11	2.11	.50
	Φυσιολογικός	71	2.51	.55
	Υψηλός	10	2.18	.79
	Σύνολο	92	2.43	.59
Προσανατολισμός στη μάθηση	Χαμηλός	11	2.15	.65
	Φυσιολογικός	71	2.64	.61
	Υψηλός	10	2.35	.87
	Σύνολο	92	2.55	.66
Κοινωνική αποδοχή	Χαμηλός	11	2.24	.51
	Φυσιολογικός	71	2.64	.57
	Υψηλός	10	2.42	.96
	Σύνολο	92	2.57	.63

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
 PROCEEDINGS 19th ICPES

ΕΠΙΠΕΔΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΥΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ ΥΔΑΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

Ζουμπουλιάς Σ., Μπεμπέτσος Ε., Αντωνίου Π., Κουρτέσης Θ.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 69100 Κομοτηνή

Περίληψη

Κίνητρο για την παρούσα έρευνα αποτέλεσε το γεγονός ότι αφενός το άθλημα της υδατοσφαίρισης παρουσιάζει μια εγγενή τάση προς επιθετική συμπεριφορά λόγω υψηλού βαθμού σωματικής επαφής και αφ' εταίρου ότι στερείται σχετικής εμπειρικής έρευνας και αντίστοιχων αποτελεσμάτων, σε αντίθεση με άλλα αθλήματα. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να εξετάσει τα επίπεδα επιθετικότητας και θυμού Ελλήνων αθλητών/τριών υδατοσφαίρισης και να διερευνηθεί αν και σε ποιο βαθμό οι δύο αυτές μεταβλητές διαφοροποιούνται από μία ομάδα επτά παραγόντων όπως φύλο, ηλικία, αθλητική εμπειρία, έτη παραμονής στην ίδια ομάδα, αριθμό προπονήσεων ανά εβδομάδα, αγωνιστική θέση και αγωνιστική κατηγορία. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν 200 αθλητές/τριες της υδατοσφαίρισης (50 γυναίκες στην Α2, 50 άνδρες στην Α2, 50 γυναίκες στην Β και 50 άνδρες στην Β) ηλικίας 17 έως 39 ετών κατά τη διάρκεια του πρωταθλήματος Α2 και Β Εθνικής κατηγορίας. Το πλήθος ομάδων ανα κατηγορία ήταν ίσο ώστε να υπάρχει όμοια εκπροσώπηση κατηγοριών. Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο της «Κλίμακας Επιθετικότητας και Θυμού» των Maxwell και Moores (2007) το οποίο καλύπτει τις δύο διαστάσεις (α) της Επιθετικότητας και β) του Θυμού μέσω 12 ερωτήσεων. Το όργανο έχει μεταφραστεί στα ελληνικά από τους Μπεμπέτσο, Χριστοφορίδη και Μάντη (2008). Οι απαντήσεις δόθηκαν μέσα από μία 5βάθμια κλίμακα τύπου Likert. Για τη στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων διεξάγει παραγοντική ανάλυση, έλεγχος συσχέτισης των παραγόντων και ανάλυση αξιοπιστίας. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν έδειξαν ότι οι δείκτες αξιοπιστίας ήταν ικανοποιητικοί (για το θυμό .74, την επιθετικότητα .68). Ο συντελεστής συσχέτισης είναι θετικός κάτι που σημαίνει ότι αύξηση του θυμού συνδυάζεται με αύξηση της επιθετικότητας. Επίσης βρέθηκε ότι οι άντρες αθλητές υδατοσφαίρισης έχουν υψηλότερα επίπεδα θυμού και επιθετικότητας από τις γυναίκες. Σχετικά με την εθνική κατηγορία τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αθλητές της Β' Εθνικής κατηγορίας παρουσίασαν υψηλότερα σκορ θυμού και επιθετικότητας από τους αθλητές της Α2. Επιπρόσθετα, η θέση του τερματοφύλακα έχει τα χαμηλότερα επίπεδα επιθετικότητας και θυμού σε αντίθεση με τη θέση του αμυντικού που έχει τα υψηλότερα. Ωστόσο δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στην συμπεριφορά τους αναφορικά με την ηλικία, τον αριθμό προπονήσεων και την αθλητική εμπειρία. Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να έχουν πρακτική εφαρμογή στην προσέγγιση των προπονητών προκειμένου να κατευθύνουν τους αθλητές με εναλλακτικές τεχνικές στην εκτόνωση του θυμού και της επιθετικότητας.

Λέξεις κλειδιά: υδατοσφαίριση, θυμός, επιθετικότητα

Ζουμπουλιάς Σωτήριος

Διεύθυνση: ΤΕΦΑΑ, Δ.Π.Θ., Πανεπιστημιούπολη Κομοτηνής, Τ.Κ. 69100

Τηλ.: 6942926888

e-mail: szoumpou@phyed.duth.gr

ANGER AND AGGRESSION AMONG GREEK WATER POLO ATHLETES

S. Zoumpoulis, E. Bebetos, P. Antoniou, T. Kourtessis

Democritus University of Thrace, Department of Physical Education and Sport Science, 69100 Komotini

Abstract

The main drives that initiated this study include: a) the inherent tendency that this particular sport (water polo) presents towards offensive athletic behaviour, due to high degree of corporal contact and b) the lack of extensive empirical research results available, in contrast to the other sports. The aim of the present study was to examine the different levels of anger and aggression exhibited by Greek water polo athletes and investigate the extent to which these two variables are affected and differentiated by another set of seven independent variables such as gender, age, athletic experience, years of participation in the same team, weekly training hours, athletic category and player position. The sample of the study consisted of 200 male and female water polo players (50 female in A2, 50 male in A2, 50 female in B and 50 male in B) between 17 and 39 years of age, of A2 and B national league. The number of teams per league chosen was even so that fair representation was ensured. The method applied for the collection of primary data included the tool of «Competitive Anger and Aggressiveness scale CAAS» designed by Maxwell and Moores (2007), covering the two main-dependent variables of a) anger and b) aggression, through an inventory of 12 questions. The research tool has been translated in Greek by Bebetso, Christoforides and Mantis (2008) for the purposes of applied research to the Greek context and population. The responses were rated using a 5-point Likert scale. Statistical processing of the data has been carried out through: factor analysis, regression and correlation analysis as well as evaluation of reliability and validity. The results drawn have shown that reliability indicators were satisfactory for both anger (0.74) and aggression (0.68) respectively. Correlation coefficient factor between the dependent variables was found to be positive implying that an increase in anger levels is accompanied by an increase in aggression. Additionally, results provided evidence that male water polo athletes exhibit higher levels of anger and aggression than their female counterparts. With respect to their league, players of B' national category demonstrated higher scores in anger and aggression than water polo athletes of A2 category. Moreover, the playing position of the goalkeeper presented lower levels of anger and aggression, compared to the playing position of defense. Nevertheless, there has not been any statistically significant differentiation in water polo players' behavior with respect to their age, weekly training hours and athletic experience. Finally, the results of the present study can have implications and practical application to the coaching approach that will be chosen to be applied so that anger and aggression levels exhibited by water polo athletes can be effectively suppressed and reduced.

Key words: water polo, anger, aggression

Sotirios Zoumpoulis

Address: Department of Physical Education and Sport, Democritus University of Thrace, University Campus, Komotini, 69100

Telephone number: 6942926888

e-mail: szoumpou@phyed.duth.gr

ΕΠΙΠΕΔΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΥΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΛΗΤΩΝ ΥΔΑΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

Εισαγωγή

Υπάρχουν μια ποικιλία συναισθημάτων που πρέπει να εξεταστούν και είναι εμφανή στο περιβάλλον του αθλητισμού (Gould & Udry, 1994; Hanin & Syrjä, 1995; Jones, 1995; Vallerand & Blanchard, 2000). Ως εκ τούτου, ο θυμός και η επιθετικότητα έχουν αναγνωριστεί ως δύο από τα πιο ισχυρά στοιχεία της επιθετικής συμπεριφοράς (Berkowitz, 1989 & 1993), έτσι ώστε να αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στην αναγνώριση αθλητών με επιθετικά συναισθήματα (Μπεμπέτσος, Χριστοφορίδης & Μάντης, 2008). Ο θυμός και η επιθετικότητα μπορούν είτε να αποδιοργανώσουν και να μειώσουν την αθλητική επίδοση ή, αντιστρόφως, να ωθήσουν και να οργανώσουν τη συμπεριφορά προς την επίτευξη μιας εργασίας (Robazza & Bortoli, 2007). Συνεπώς, η επιθετικότητα και ο θυμός αποτελούν ψυχοβιολογικές αντιδράσεις που

ενυπάρχουν στη «δυναμική της ομάδας» και πολλές φορές επηρεάζουν καθοριστικά το αποτέλεσμα ενός αθλητικού αγώνα. Σκοπός, λοιπόν, της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να εξετάσει τα επίπεδα επιθετικότητας και θυμού Ελλήνων αθλητών/τριών υδατοσφαίρισης και να διερευνηθεί αν και σε ποιο βαθμό οι δύο αυτές μεταβλητές διαφοροποιούνται από μία ομάδα επτά παραγόντων όπως φύλο, ηλικία, αθλητική εμπειρία, έτη παραμονής στην ίδια ομάδα, αριθμό προπονήσεων ανά εβδομάδα, αγωνιστική θέση και αγωνιστική κατηγορία.

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Το δείγμα της έρευνας, αποτέλεσαν 200 αθλητές/τριες της Α2 (n=100) και Β (n=100) υδατοσφαίρισης που έλαβαν μέρος στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα του 2009-2010. Η ηλικία του δείγματος ήταν από 17 έως 39 ετών με Μ.Ο. ηλικίας 25,14 (Τ.Α=5,373) έτη. Το πλήθος ομάδων ανά κατηγορία ήταν ίσο ώστε να υπάρχει όμοια εκπροσώπηση κατηγοριών και ανδρών – γυναικών.

Μέσα συλλογής των δεδομένων

Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η «Κλίμακα Επιθετικότητας και Θυμού» (CAAS), των Maxwell και Moores (2007) τροποποιημένη για τον ελληνικό πληθυσμό από τους Μπεμπέτσο, Χριστοφορίδη και Μάντη (2008). Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι η αξιολόγηση των δύο παραγόντων της επιθετικότητας και του θυμού σε αγωνιστική κατάσταση Περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, 6 ερωτήσεις ανά παράγοντα, ενώ για κάθε ερώτηση προτείνονται 5 πιθανές απαντήσεις με χρήση κλίμακας Likert, με την εξής αντιστοιχία : 1= ΠΟΤΕ, 2= ΣΠΑΝΙΑ, 3= ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ, 4= ΣΥΧΝΑ, 5= ΣΥΝΕΧΕΙΑ.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε στη διάρκεια της αγωνιστικής περιόδου, διανεμήθηκε στο χώρο προπόνησης και συμπληρώθηκε εντός 2 – 3 λεπτών μετά την λήξη του αγώνα. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα, μέσος χρόνος συμπλήρωσης τους διήρκεσε περίπου 10 λεπτά και η συμμετοχή των αθλητών/τριών στην έρευνα εθελοντική.

Στατιστική ανάλυση

Για τη στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων διεξήχθη ανάλυση αξιοπιστίας. Ως επίπεδο σημαντικότητας ορίστηκε το $p < 0,05$. Πιο συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις διακύμανσης για έναν παράγοντα για να ελεγχθούν τυχόν διαφορές των παραγόντων θυμού και επιθετικότητας στο δείγμα. Επίσης ερευνήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ θυμού και επιθετικότητας. Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο PASW statistics 18.

Αποτελέσματα

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Σύγκριση μέσων τιμών των μεταβλητών ως προς την εθνική κατηγορία

	A2 ανδρών	A2 Γυναικών	B Ανδρών	B Γυναικών		
	Μ.Ο.(Τ.Α)	Μ.Ο.(Τ.Α)	Μ.Ο.(Τ.Α)	Μ.Ο.(Τ.Α)	F	p.
Θυμός	2,30 (.45)	2,11 (.44)	2,75 (.35)	2,34 (.86)	10,144	p<.05
Επιθετικότητα	2,28 (.55)	2,01 (.31)	2,65 (.68)	2,25 (.85)	11,356	p<.05

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Σύγκριση μέσων τιμών των μεταβλητών ως προς την θέση

	Περιφεριακός	Κεντρικός αμυντικός	Φουνταριστός	Τερματοφύλακας		
	Μ.Ο.(Τ.Α)	Μ.Ο.(Τ.Α)	Μ.Ο.(Τ.Α)	Μ.Ο.(Τ.Α)	F	p
Θυμός	2,47 (.44)	2,30 (.48)	2,45 (.59)	2,13 (.49)	2,364	p>.05
Επιθετικότητα	2,24 (.59)	2,51 (.54)	2,21 (.57)	2,01 (.34)	5,356	p<.05

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν έδειξαν ότι οι δείκτες αξιοπιστίας ήταν ικανοποιητικοί (για το θυμό .74, την επιθετικότητα .68). Αναφορικά με τον θυμό η μέση τιμή είναι (Μ.Ο.=2,37, Τ.Α.=.63). Η τιμή αυτή είναι μικρότερη της ενδιάμεσης τιμής 3, και άρα η τιμή του θυμού κατατάσσεται μεταξύ των κατηγοριών ΣΠΑΝΙΑ και ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ. Αντίστοιχα με την επιθετικότητα η μέση τιμή είναι (Μ.Ο.=2,29, Τ.Α.=.59). Η τιμή αυτή είναι μικρότερη της ενδιάμεσης τιμής 3, και άρα και η τιμή της επιθετικότητας κατατάσσεται μεταξύ των κατηγοριών ΣΠΑΝΙΑ και ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ. Παρατηρείται επίσης από τα διαστήματα εμπιστοσύνης ότι οι μέσες τιμές δεν διαφέρουν σημαντικά. Ο συντελεστής συσχέτισης είναι θετικός ($r=0,502$, $p<.01$) κάτι που σημαίνει ότι αύξηση του θυμού συνδυάζεται με αύξηση της επιθετικότητας. Επίσης βρέθηκε ότι οι άντρες αθλητές υδατοσφαίρισης έχουν υψηλότερα επίπεδα θυμού (Μ.Ο.=2,52, Τ.Α.=.33) και επιθετικότητας (Μ.Ο.=2,46, Τ.Α.=.47) από τις γυναίκες ($F_{1,196}=7,69$, $p<.05$) που έχουν αναφορικά με το θυμό (Μ.Ο.=2,22, Τ.Α.=.43) και την επιθετικότητα (Μ.Ο.=2,13, Τ.Α.=.29). Σχετικά με την εθνική κατηγορία τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αθλητές της Β' Εθνικής κατηγορίας παρουσίασαν υψηλότερα σκορ θυμού ($F_{1,196}=10,144$, $p<.05$) και επιθετικότητας ($F_{1,196}=11,356$, $p<.05$) από τους αθλητές της Α2 όπως φαίνεται και στον πίνακα 1. Επιπρόσθετα, η θέση του τερματοφύλακα έχει τα χαμηλότερα επίπεδα επιθετικότητας ($F_{1,196}=5,356$, $p<.05$) σε αντίθεση με τη θέση του αμυντικού που έχει τα υψηλότερα όπως φαίνεται και στον πίνακα 2. Ωστόσο δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στην συμπεριφορά τους αναφορικά με την ηλικία, τον αριθμό προπονήσεων και την αθλητική εμπειρία.

Συζήτηση – συμπεράσματα

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας οι αθλητές/τριες της υδατοσφαίρισης σημείωσαν χαμηλά επίπεδα θυμού και επιθετικότητας. Το επίπεδο θυμού συσχετίζεται στατιστικά σημαντικά με ανεξάρτητες μεταβλητές όπως η ηλικία, το φύλο, και η αγωνιστική κατηγορία ενώ δεν συσχετίζεται με τη θέση, την αγωνιστική εμπειρία, την παραμονή στην ίδια ομάδα καθώς και τις μέρες προπόνησης ανά εβδομάδα. Συνεπώς, υψηλότερα επίπεδα θυμού σημειώθηκαν από άντρες Β αγωνιστικής κατηγορίας και σε μεγαλύτερη ηλικία αθλητές. Αντίστοιχα, ο παράγοντας επιθετικότητα παρουσίασε στατιστικά σημαντική σχέση με το φύλο, την θέση και την αγωνιστική κατηγορία ενώ δεν συσχετίζονται σημαντικά με μεταβλητές όπως η ηλικία, η αθλητική εμπειρία, ο χρόνος παραμονής στην ομάδα και οι μέρες προπόνησης ανά εβδομάδα. Συγκεκριμένα υψηλότερα επίπεδα επιθετικότητας σημείωσαν οι άντρες, της Β αγωνιστικής κατηγορίας στην θέση του κεντρικού αμυντικού. Ως προς τη σχέση φύλου και επιθετικότητας τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης συμφωνούν με εκείνα της μελέτης των Μπεμπέτσου, Χριστοφορίδη και Μάντη (2008) που παράλληλα με την εξέταση της δομικής εγκυρότητας του οργάνου μέτρησης CAAS διερεύνησε την επίδραση του φύλου και της αθλητικής εμπειρίας στην επιθετικότητα και τον θυμό Ελλήνων αθλητών της χειροσφαίρισης. Συσχετισμός επιθετικότητας και φύλου αποδείχθηκε επίσης και στο άθλημα του ποδοσφαίρου στην μελέτη των Coulomb-Cabagno, Rasclé, and Souchon (2005) όπου οι άντρες αθλητές σημείωσαν υψηλότερα επίπεδα επιθετικότητας από της γυναίκες αθλήτριες. Τέλος, εμφανώς τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, όπου χαμηλά επίπεδα θυμού σχετίζονται με χαμηλά επίπεδα επιθετικότητας συμφωνούν με την μελέτη των Anderson, Deuser και DeNeve (1995) οι οποίοι απέδειξαν ότι ο θυμός συνδέεται και αποτελεί τη ρίζα της επιθετικής συμπεριφοράς. Τα αποτελέσματά της συγκεκριμένης έρευνας μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω έρευνα στο συγκεκριμένο άθλημα και σε άλλες αγωνιστικές κατηγορίες και σε άλλες χώρες και διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια καθώς τόσο ο θυμός όσο και η επιθετικότητα αποτελούν πολύπλευρες έννοιες με ευρύ ερευνητικό πεδίο και κατά συνέπεια διαπολιτισμικές συγκρίσεις αντίστοιχων ερευνών στο ίδιο άθλημα της υδατοσφαίρισης παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

Βιβλιογραφία

- ANDERSON A, DEUSER E. & DENEVE K. (1995). Hot temperatures, hostile affect, hostile cognition, and arousal: Tests of a general model of affective aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 434-448.
- BERKOWITZ L. (1989). Frustration-aggression hypothesis: Examination and reformulation. *Psychological Bulletin*, 106, 59-73.

- BERKOWITZ L. (1993). *Aggression: Its causes, consequences and control*. New York: McGraw-Hill.
- COULOMB-CABAGNO G., RASCLE O., & SOUCHON N. (2005). Player gender and male referees' decisions about aggression in French soccer: A preliminary study. *Sex Roles*, 52, 547–553.
- GOULD D. & UDRY E. (1994). Psychological skills for enhancing performance: Arousal regulation strategies. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 26, 478–485.
- HANIN Y. & SYRJA P. (1995) Performance affect in junior ice hockey players: An application of the Individual Zones of Optimal Functioning model, *The Sport Psychologist*, 9, 169–187.
- JONES G. (1995). More than just a game: Research developments and issues in competitive anxiety in sport, *British Journal of Psychology*, 86, 449–478.
- MAXWELL J. P. & MOORES E. (2007). The development of a short scale measuring aggressiveness and anger in competitive athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 179-193.
- ΜΠΕΜΠΕΤΣΟΣ Ε., ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ Χ. & ΜΑΝΤΗΣ Κ. (2008). Διερεύνηση της επιθετικότητας και του θυμού Ελλήνων Αθλητών/τριών Χειροσφαίρισης. *Άθληση και Κοινωνία*, 47, 80-87.
- ROBAZZA C. & BORTOLLI L. (2007). Perceived impact of anger and anxiety on sporting Performance in rugby players. *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 875–896.
- VALLERAND J. & BLANCHARD M. (2000). "The study of emotion in sport and exercise: Historical, definitional, and conceptual perspectives". In: Y.L. Hanin. (Eds), *Emotions in sport* (pp. 3–37). Champaign, IL: Human Kinetics.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
PROCEEDINGS 19th ICPEES

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΑΓΧΟΣ ΣΕ ΑΘΛΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ ΣΠΡΙΝΤ

Αγγελάκης Ε., Μπεμπέτσος Ε., Αντωνίου Π., Γούργουλης Β.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 69100 Κομοτηνή

Περίληψη

Σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να ερευνηθεί το αγωνιστικό άγχος και τους παράγοντες που το επηρεάζουν σε αθλητές του Κανόε Καγιάκ Σπρίντ. Για να πραγματοποιηθεί αυτό εξετάστηκε το αγωνιστικό άγχος των αθλητών πριν από τον αγώνα. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το Ερωτηματολόγιο «Αγωνιστικής Κατάστασης» (CSAI-II) των Martens, Burton, Vealey, Bump και Smith (1983) τροποποιημένο για τον ελληνικό πληθυσμό από τους Σταύρου, Ζέρβα, Κάκκος και Ψυχουντάκη (1998). Επίσης υπήρχαν ερωτήσεις σχετικά με: α) το φύλο, β) την ηλικία, γ) την αγωνιστική κατηγορία, δ) τα χρόνια άθλησής τους, ε) τα χρόνια άθλησή τους στην συγκεκριμένη ομάδα και στ) την εβδομαδιαία προπονητική τους ενασχόληση. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 122 άτομα (61 αγόρια και 61 κορίτσια) ηλικίας 15 -17 ετών (Μ.Ο.=15.97, Τ.Α.=.85), από τις κατηγορίες, παιδών, εφήβων, κορασίδων και νεανίδων τα οποία αγωνιστήκαν στο 20ο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Κανόε Καγιάκ Σπρίντ του 2010. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων έγινε με το PASW 18. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου (alpha του Cronbach) εμφανίζει ικανοποιητικές τιμές σε όλους τους παράγοντες. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπάρχει παράλληλη τάση μείωσης του σωματικού και γνωστικού άγχους και στην αύξηση της αυτοπεποίθησης, όταν οι αθλητές/τριες έχουν περισσότερα έτη άθλησης (>6χρόνια), βρίσκονται στην ηλικιακή ομάδα των 16-17 ετών, πραγματοποιούν τις περισσότερες προπονήσεις την εβδομάδα (>7) και τέλος βρίσκονται στην κατηγορία των εφήβων και νεανίδων. Τα αποτελέσματα της έρευνας πρέπει να ληφθούν υπόψη από τους προπονητές του αθλήματος προκειμένου να σχηματίσουν μία εικόνα της συναισθηματικής κατάστασης των αθλητών τους αλλά και των παραγόντων που την επηρεάζουν.

Λέξεις κλειδιά: αυτοπεποίθηση, σωματικό άγχος, γνωστικό άγχος

Αγγελάκης Εμμανουήλ

Διεύθυνση: ΤΕΦΑΑ, Δ.Π.Θ., Πανεπιστημιούπολη Κομοτηνής, Τ.Κ. 69100

Τηλ: 6979793466

e-mail: aggelakism@yahoo.gr

COMPETITIVE ANXIETY OF CANOE KAYAK ATHLETES

E. Aggelakis, E. Bebetos, P. Antoniou, V. Gourgoulis

Democritus University of Thrace, Department of Physical Education and Sport Science, 69100 Komotini

Abstract

The purpose of this study was to investigate the competitive anxiety and the factors that influence athletes of Canoe Kayak Sprint. In order for this to be achieved the competitive anxiety was examined before the race. For the data collection the questionnaire of the "racing situation" (CSAI-II) of Martens, Burton, Vealey, Bump and Smith (1983) was used adapted to a Greek population by Stavrou, Zerva, Kakko and Psychoundaki (1998). The questionnaires also included questions for: a) the gender, b) the age, c) the racing category, d) the years of trainings, e) the years of training in a particular team, and f) the trainings per week. 122 athletes (61 males και 61 females) athletes took filled in the questionnaire aged from 14 -17 years old (M =15.97, SD =.85), from categories of: junior male-female and adolescent's male-female who participated in the 20th Hellenic

Championship of Canoe-Kayak Sprint (2010). The data analysis was succeeded by PASW 18. The results of the research showed that the reliability of the questionnaire (alpha of Cronbach) was satisfactory. The analysis of the data showed that there is a parallel increasing trend in the physical and cognitive stress and confidence when athletes are exercising many years (> 6 years), are aged from 16-17 years old, train a lot during the week (>7) and finally are in the category of adolescents males and females. In conclusion, the survey results should be considered by coaches to have an overview of the emotional state of athletes and the factors that affect it.

Key Words: cognitive anxiety, physical anxiety, self-confidence

Aggelakis Emmanuel

Address: Department of Physical Education and Sport, Democritus University of Thrace Komotini, University Campus, 69100

Tel: 6979793466

e-mail: aggelakism@yahoo.gr

ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΑΓΧΟΣ ΣΕ ΑΘΛΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ ΣΠΡΙΝΤ

Εισαγωγή

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες στον αθλητισμό, που μπορεί να επηρεάσει την αθλητική απόδοση είναι το άγχος. Έρευνες στην ψυχολογία (Browne & Mahoney, 1984; Mahoney, Gabriel & Perkins, 1987; Mahoney & Suinn, 1986; Smith, Smoll, Schutz & Placek, 1995), οδήγησαν στο συμπέρασμα, ότι οι ψυχολογικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο στην αθλητική απόδοση. Κατά τους Orlick και Partington (1988), στις αθλητικές δραστηριότητες ένας μεγάλος αριθμός αθλητών αποτυγχάνει να αποδώσει σύμφωνα με τις δυνατότητες του λόγω άγχους. Ο Μπαλλής (1996) αναφέρει ότι όταν αποδίδουμε σε κάποιον το χαρακτηρισμό αγχώδης εννοούμε ότι είναι συνηθισμένο για το άτομο αυτό να διακατέχεται από αισθήματα ανησυχίας.

Σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να ερευνηθεί το αγωνιστικό άγχος σε αθλητές/τριες του Κανόε Καγιάκ, και κατά πόσο επηρεάζεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές: α) φύλο, β) ηλικία, γ) αγωνιστική κατηγορία, δ) χρόνια άθλησης, ε) χρόνια άθλησης στο συγκεκριμένο σύλλογο και στ) την εβδομαδιαία προπονητική τους ενασχόληση. Η παρούσα έρευνα σκόπευε να δώσει μέσα από τα αποτελέσματα της, τα πρώτα στοιχεία της ψυχολογίας των αθλητών του Κανόε Καγιάκ.

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Το δείγμα της εργασίας αποτελέσαν 122 αθλούμενοι (άνδρες 50% και γυναίκες 50%) οι οποίοι επιλέχθηκαν τυχαία στο 20ο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα του Κανόε Καγιάκ Σπριντ του 2010. Η ηλικία του δείγματος ήταν 15 – 17 ετών με (Μ.Ο.=15.97, Τ.Α.=.85), από τις κατηγορίες των παιδών (27%)-κορασίδων (23%)-εφήβων (33,6%)-νεανίδων (16,4). Η μέση τιμή των συνολικών ετών άθλησης ήταν 5,36 χρόνια (Τ.Α. =2,943), και η μέση τιμή των ετών παρουσίας στη σημερινή ομάδα κάθε αθλητή ήταν 4,17 έτη (Τ.Α. =2,408). Αναφορικά με το πλήθος των εβδομαδιαίων προπονήσεων, η μέση τιμή ανά αθλητή ήταν 6,76 φορές (Τ.Α. =2,626).

Μέσο συλλογής δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το Ερωτηματολόγιο «Αγωνιστικής Κατάστασης» (CSAI-II, των Martens, Burton, Vealey, Bump, & Smith, 1983) τροποποιημένο για τον ελληνικό πληθυσμό από τους Σταύρου, Ζέρβα, Κάκκο και Ψυχουντάκη (1998), το οποίο αξιολογεί: α) το γνωστικό άγχος, με πέντε μεταβλητές, β) το σωματικό άγχος, με πέντε μεταβλητές και γ) την αυτοπεποίθηση, με πέντε μεταβλητές. Οι απαντήσεις δόθηκαν μέσω μίας 4/βάθμιας κλίμακας τύπου Likert, από 1=(καθόλου), έως 4=(πάρα πολύ). Επίσης το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε ερωτήσεις που αφορούσαν: α) το φύλο, β) την ηλικία, γ) την αγωνιστική κατηγορία του

αθλητή/τριας, δ) τα χρόνια άθλησης, ε) τα χρόνια άθλησης στην συγκεκριμένη ομάδα και στ) το σύνολο των προπονήσεων τους κάθε εβδομάδα.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε 1 ώρα πριν από τον αγώνα μετά από προηγούμενη επικοινωνία και σύμφωνη γνώμη με κάθε προπονητή. Οι αθλητές/τριες, εθελοντικά κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο στο χώρο των αγώνων.

Στατιστική Ανάλυση

Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων έγινε με το PASW 18. Για την ανάλυση της αξιοπιστίας του εργαλείου έγινε αρχικά έλεγχος αξιοπιστίας για κάθε ομάδα μεταβλητών. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου (alpha του Cronbach) εμφανίζει αρκετά ικανοποιητικές τιμές. Για το γνωστικό άγχος $\alpha=.80$, για το σωματικό άγχος $\alpha=.78$, και για την αυτοπεποίθηση $\alpha=.89$. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις διακύμανσης για να ελεγχθούν διαφορές στις μέσες τιμές και άρα διαφορές στη συμπεριφορά ανάμεσα στους παράγοντες του άγχους και τις δημογραφικές παραμέτρους του δείγματος. Ως επίπεδο σημαντικότητας ορίστηκε το $p<0,05$.

Αποτελέσματα

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, ως προς τον παράγοντα *αυτοπεποίθηση*, διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικά σημαντική κύρια επίδραση: α) του παράγοντα «ηλικία» ($F_{2,115} = 4.611$; $p < 0.05$) με τους αθλητές/τριες της ηλικίας των 17 ετών να έχουν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,776, Τ.Α.=.854) σε σχέση με τους αθλητές/τριες της ηλικίας των (15 ετών) (Μ.Ο.=2,208, Τ.Α.=.905), β) του παράγοντα «αγωνιστική κατηγορία» μόνο στην περίπτωση των ανδρών του δείγματος ($F_{3,115} = 5.684$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, οι έφηβοι (Μ.Ο.=2,870, Τ.Α.=.784) είχαν περισσότερη αυτοπεποίθηση σε σχέση με τους παιδιά (Μ.Ο.=2,348, Τ.Α.=.820), γ) του παράγοντα «αθλητική εμπειρία» ($F_{2,115} = 5.735$; $p < 0.05$), με τους αθλητές/τριες με την μεγαλύτερη αθλητική εμπειρία (5<χρονια) να εμφανίζουν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,679, Τ.Α.=.849) αυτοπεποίθησης σε σχέση με τους αθλητές/τριες με την μικρότερη εμπειρία στο άθλημα (0-2 χρ) (Μ.Ο.=2,100 Τ.Α.=.864), δ) του παράγοντα «αγωνιστική κατηγορία» τόσο στα άτομα της 2^{ης} ομάδας (5-7 εβδ.προ) ($F_{3,108} = 4.395$; $p < 0.05$), όσο και στα άτομα της 3^{ης} ομάδας (7< εβδ.προ) ($F_{3,108} = 3.280$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, για μεν την 2η ομάδα (5-7 εβδ.προ), οι έφηβοι είχαν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=3,86, Τ.Α.=.647) από τις κορασίδες (Μ.Ο.=2,14, Τ.Α.=.949) και για δε την 3η (7<εβδ.προ), πάλι οι έφηβοι είχαν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=3,08, Τ.Α.=.661) από τις κορασίδες (Μ.Ο.=2,02, Τ.Α.=.916) και ε) του παράγοντα «ηλικία» τόσο στα άτομα της 2^{ης} ομάδας (5-7 εβδ.προ) ($F_{2,111} = 3.767$; $p < 0.05$), όσο και στα άτομα της 3^{ης} ομάδας (7 < εβδ. προ) ($F_{2,111} = 7.015$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, για μεν την 2^η ομάδα (5-7 εβδ.προ), οι αθλητές/τριες (15 ετών) είχαν τα χαμηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,22, Τ.Α.=1.047) και από τους αθλητές/τριες της ηλικίας των (16 ετών) (Μ.Ο.=2,84, Τ.Α.=.804) και από τα μεγαλύτερα (17 ετών) (Μ.Ο.=2,90, Τ.Α.=.595) και για δε τα άτομα της 3^{ης} ομάδας (7 < εβδ.προ), πάλι οι αθλητές/τριες (15 ετών) είχαν τα χαμηλότερα σκορ (Μ.Ο.=1,77, Τ.Α.=.665) και από τους αθλητές/τριες ηλικίας των (16 ετών) (Μ.Ο.=2,73, Τ.Α.=.721) και από τα μεγαλύτερα (17 ετών) (Μ.Ο.=3,06, Τ.Α.=.921).

Ως προς τον παράγοντα *σωματικό άγχος* διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση : α) του παράγοντα «αθλητική εμπειρία» τόσο στους άνδρες ($F_{2,116} = 3.717$; $p < 0.05$), όσο και στις γυναίκες ($F_{2,116} = 4.359$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, για μεν τους «άνδρες» οι παιδιά είχαν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,60, Τ.Α.=.772) από τους εφήβους (Μ.Ο.=2,03, Τ.Α.=.686) και για δε τις «γυναίκες» οι κορασίδες είχαν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=1,83, Τ.Α.=.760) από τις νεάνιδες (Μ.Ο.=2,41, Τ.Α.=.747) και β) του παράγοντα «εβδομαδιαία προπόνηση» ($F_{2,109} = 6.367$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, οι αθλητές/τριες με τις λιγότερες (0-4 εβδ.προ) είχαν τα χαμηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,482, Τ.Α.=.730) από τους αθλητές/τριες της ενδιάμεσης ομάδας (5-7 εβδ.προ) (Μ.Ο.=2,162, Τ.Α.=.749) και τις περισσότερες (>7 εβδ.προ) (Μ.Ο.=1,984, Τ.Α.=.701).

Τέλος αναφορικά με τον παράγοντα *γνωστικό άγχος*, διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση: α) του παράγοντα «κατηγορία» ($F_{3,115} = 2.885$; $p < 0,05$). Πιο συγκεκριμένα, οι παίδες είχαν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,717, Τ.Α.=.889) από τους εφήβους (Μ.Ο.=2,276, Τ.Α.=.761) και οι

κορασίδες (Μ.Ο.=2,742, Τ.Α.=.732) από τις νεάνιδες (Μ.Ο.=2,270, Τ.Α.=.708), β) του παράγοντα «αθλητική εμπειρία» ($F_{2,115} = 3.827$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα με τη μικρότερη πείρα (0-2 χρ) είχαν υψηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,800, Τ.Α.=.830) από τα άτομα με τη μεγαλύτερη (5< χρ) (Μ.Ο.=2,295, Τ.Α.=.795), και γ) του παράγοντα «ηλικία» ($F_{2,111} = 7.712$; $p < 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, οι αθλητές/τριες (17 ετών) είχαν τα χαμηλότερα σκορ (Μ.Ο.=2,092, Τ.Α.=.623) και από τους αθλητές/τριες των (16 ετών) (Μ.Ο.=2,505, Τ.Α.=.804) αλλά και από τους αθλητές/τριες των (15 ετών) (Μ.Ο.=2,742, Τ.Α.=.840).

Συζήτηση - συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας, έδειξαν στατιστικά σημαντική μείωση του γνωστικού και του σωματικού άγχους και αύξηση της αυτοπεποίθησης σε αθλητές/τριες με περισσότερα χρόνια συμμετοχής στο Κανόε Καγιάκ Σπριντ, σε εφήβους και νεάνιδες, ηλικίας 16-17 ετών, που πραγματοποιούν τις περισσότερες προπονήσεις την εβδομάδα, αποτέλεσμα το οποίο στο παρελθόν έχει επιβεβαιωθεί από τους White και Barclay (1991).

Η σαφής μείωση των επιπέδων του πολυδιάστατου άγχους δηλώνει ότι οι αθλητές/τριες του Κανόε Καγιάκ με τα πιο πάνω χαρακτηριστικά αντιδρούν με λιγότερο γνωστικό και σωματικό άγχος γιατί όσα αναμένεται ν' αντιμετωπίσουν σε έναν αγώνα εκλαμβάνονται ως λιγότερο απειλητικά. Η επίδραση αυτή είναι δυνατό να οφείλεται στη συνολική αποκτηθείσα αγωνιστική εμπειρία κατά τη διάρκεια των ετών (Krane & Williams, 1994; White & Barclay, 1991).

Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να βοηθήσουν τους προπονητές, να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του αγωνιστικού άγχους στους αθλητές/τριες του Κανόε Καγιάκ, γεγονός, που θα τους επιτρέψει να παρεμβαίνουν αποτελεσματικά με απώτερο σκοπό την καλύτερη δυνατή επίδοσή τους.

Βιβλιογραφία

- BROWNE M.A. & MAHONEY M.J. (1984). Sport psychology. *Annual Review of Psychology*, 35: 605-625.
- KRANE V. & WILLIAMS, J. (1994). Cognitive anxiety, somatic anxiety, and confidence in track and field athletes: The impact of gender, competitive level and task characteristics. *International Journal of Sport Psychology*, 25: 203-217.
- MAHONEY M.J., & SUINN R.M. (1986). History and overview of modern sport psychology. *The Clinical Psychologist*, 39:64-68.
- MAHONEY M.J., GABRIEL T.J. & PERKINS T.S. (1987). Psychological skills and exceptional athletic performance. *The Sport Psychologist*, 1: 181-199.
- MARTENS R (1977) Sport Competition Anxiety Test Champaign, IL. *Human Kinetics*.
- MARTENS R., BURTON D., VEALEY R.S., BUMP, L.A. & SMITH D.E. (1983). Competitive State Anxiety Inventory-2. *University of Illinois at Urbana-Champaign*
- ORLICK T. & PARTINGTON J. (1988). Mental links to excellence. *The Sport Psychologist*, 2: 105-130.
- SMITH R.E., SMOLL F.L., SZCHUT R.W. & PLACEK J.T. (1995). Development and validation of a multidimensional measure of sport specific psychological skills. The athletic coping skills inventory-28. *Journal of Personality and Social Psychology*, 17: 379-398.
- WHITE S. & BARCLEY J. (1991). The effects of age and sport environment on state anxiety levels of soccer players. *The Psychologist*, 4:156-159.
- ΣΤΑΥΡΟΥ Ν.Α., ΖΕΡΒΑΣ Γ., ΚΑΚΚΟΣ Β. & ΨΥΧΟΥΝΤΑΚΗ Μ. (1998) Διαφορές στην ένταση και κατεύθυνση του αγωνιστικού άγχους κατάστασης. *Πρακτικά 2ου Διεθνούς Συνεδρίου Αθλητικής Ψυχολογίας*. Τρίκαλα: ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- ΜΠΑΛΛΗΣ Θ. (1996). Άγχος, Stress, Κατάθλιψη. Θεσσαλονίκη: Ιατρικές Εκδόσεις.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΩΝ ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗ ΤΟΥΣ

Δάγκας Σ., Μπεμπέτσος Ε., Μαυρομμάτης Γ., Ζέτου Ε.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Κομοτηνή

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ικανοποίηση των αθλητών/τριών με την προπονητική συμπεριφορά, σε τρία ομαδικά αθλήματα. Το δείγμα αποτέλεσαν 131 άνδρες και 143 γυναίκες, αθλητές/τριες Εθνικών κατηγοριών, εκ των οποίων 99 άτομα ήταν από το άθλημα της καλαθοσφαίρισης, 76 από το άθλημα της πετοσφαίρισης και 99 από το άθλημα της χειροσφαίρισης. Το δείγμα χωρίστηκε σε υποκατηγορίες, ανάλογα με τα χρόνια της αθλητικής τους εμπειρίας (2-7, 8-11, >11) και ανάλογα με τις εβδομαδιαίες προπονήσεις τους (2-3, 4-5, >5). Ως όργανα μέτρησης χρησιμοποιήθηκαν: (1) για την αθλητική ικανοποίηση, το ερωτηματολόγιο των Chelladurai και Riemer (1997), το οποίο έχει προσαρμοστεί και χρησιμοποιηθεί σε ελληνικό πληθυσμό, από τους Theodorakis και Bebetzos, (2003) και (2) για την συμπεριφορά του προπονητή, το ερωτηματολόγιο των Williams, Jerome, Kenow, Rogers, Sartain και Darland (2003), που έχει προσαρμοσθεί και χρησιμοποιηθεί στα ελληνικά από τους Zourbanos, Theodorakis και Hatzigeorgiadis, (2004). Η αξιοπιστία των μεταβλητών των ερωτηματολογίων βρέθηκε περισσότερο από ικανοποιητική με το alpha του Cronbach να κυμαίνεται από 0.76 - 0.94. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, παρουσιάστηκαν σημαντικές διαφορές όσον αφορά το φύλο και την αθλητική εμπειρία στους παράγοντες: (α) «Υποστηρικτική Συμπεριφορά», όπου μόνο οι αθλητές με την μικρότερη εμπειρία διέφεραν στατιστικά σημαντικά με αυτούς με την μεγαλύτερη, (β) «Αρνητική Συμπεριφορά», όπου οι αθλήτριες με την μεγαλύτερη εμπειρία παρουσίασαν τα υψηλότερα ποσοστά και (γ) «Ηγεσία», όπου και πάλι οι αθλητές/τριες με την μικρότερη εμπειρία παρουσίασαν τα υψηλότερα ποσοστά. Αντιστοίχως, όσον αφορά το φύλο και την εβδομαδιαία προπόνηση, παρουσιάστηκαν διαφορές στους παράγοντες: (α) «Υποστηρικτική Συμπεριφορά», όπου οι αθλητές/τριες με τις λιγότερες εβδομαδιαίες προπονήσεις παρουσίασαν τα υψηλότερα ποσοστά, (β) «Αρνητική Συμπεριφορά», όπου οι άνδρες παρουσίασαν υψηλότερα ποσοστά από τις γυναίκες και (γ) «Ηγεσία» όπου για μεν τις αθλήτριες, αυτές με τις λιγότερες προπονήσεις παρουσίασαν τα υψηλότερα ποσοστά, για δε τους αθλητές το αντίθετο.

Λέξεις κλειδιά: Ικανοποίηση, συμπεριφορά προπονητή, ομαδικά αθλήματα.

Δάγκας Σωτήριος

Διεύθυνση: Δημητσάνας 43 Κ. Τούμπα, Θεσ/νίκη Τ.Κ. 54454

Τηλέφωνο: 6974453366

e-mail: sdagkas@phyed.duth.gr

THE RELATION OF COACHES' BEHAVIOR WITH ATHLETES' SATISFACTION IN TEAM SPORTS

S. Dagkas, E. Bebetzos, G. Mavrommatis, E. Zetou

Democritus University of Thrace, Department of Physical Education and Sport Science, Komotini

Abstract

The aim of the current research was the investigation of the relationship between athletes' satisfaction and coach's behavior regarding team sports. The sample was constituted by 131 men and 143 women, all athletes in National categories. From this sample, 99 individuals were basketball players, 76 were volleyball players and 99 were team handball players. The sample was divided into subcategories, according to the years of athletic experience (2-7, 8-11, >11) and the

weekly training (2-3, 4-5, >5). As far as athletes' satisfaction is concerned, Chelladurai's and Riemer's questionnaire (1997) was used as measurement instrument, translated and used in Greek samples by Theodorakis and Bebetos (2003). Additionally, as far as coach's behavior is concerned, the questionnaire of Williams, Jerome, Kenow, Rogers, Sartain, and Darland (2003) was used as modified in Greek by Zourbanos, Theodorakis and Chatzigeorgiadis (2004). All participants answered in both questionnaires voluntarily, prior to their training and during the match season. The results showed the reliability of the measurement instruments as Cronbach's α varied between 0.76 and 0.94. Statistically important differences occurred regarding gender and sport experience on the following variables: (a) "Positive Feedback", were men with less athletic experience shown the highest rates, (b) "Negative Feedback", were female athletes with greatest athletic experience shown the highest rates, and finally (c) "Leadership", were both male and female athletes with less athletic experience shown the highest rates. Respectively, there were differences regarding to gender and weekly training: (a) were women with less weekly training showed the highest rates, as far as factor "Positive Feedback", is concerned. (b) In addition, men shown the highest rates as far as factor "Negative Feedback" is concerned and finally, (c) both male and female athletes with less weekly training and male athletes with most weekly training shown the highest rates, as far as factor "Leadership" is concerned.

Key words: satisfaction, coaching behavior, team sports.

Dagkas Sotirios

Address: Dimitsanas 43 K. Toumpa Thes/niki, 54454

Telephone number: 6974453366

e-mail: sdagkas@phyed.duth.gr

Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΘΛΗΤΩΝ ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗ ΤΟΥΣ

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τους Chelladurai και Riemer (1997), ως ικανοποίηση των αθλητών αναφέρεται η θετική συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο αθλητής, και προέρχεται από τη σύνθετη αξιολόγηση των δομών, διαδικασιών και αποτελεσμάτων της αθλητικής εμπειρίας. Συμπεριφορά του προπονητή είναι η αντίληψη που έχουν οι αθλητές/τριες για τους προπονητές, σε σχέση με τους παράγοντες που προκύπτουν από τις συνθήκες και τις περιστάσεις, καθώς επίσης και τα προσωπικά χαρακτηριστικά των προπονητών (Kenow, & Williams, 1992). Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ικανοποίηση των αθλητών/τριών με την προπονητική συμπεριφορά.

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Το δείγμα αποτέλεσαν 131 άνδρες και 143 γυναίκες, αθλητές/τριες Εθνικών κατηγοριών, ηλικίας από 15 έως 34 ($M=21,63, \pm 4$). Από το δείγμα αυτό, 99 άτομα ασχολούνταν με το άθλημα της καλαθοσφαίρισης, 76 με το άθλημα της πετοσφαίρισης και 99 με το άθλημα της χειροσφαίρισης. Για τις ανάγκες της έρευνας, το δείγμα χωρίστηκε σε υποκατηγορίες, ανάλογα με τα χρόνια της αθλητικής τους εμπειρίας (2-7, 8-10, >11) και ανάλογα με τις εβδομαδιαίες τους προπονήσεις (2-3, 4-5, >5).

Μέσα συλλογής των δεδομένων

Για την αθλητική ικανοποίηση, χρησιμοποιήθηκαν 2 ερωτηματολόγια: (α) το ερωτηματολόγιο της «Αθλητικής Ικανοποίησης» των Chelladurai και Riemer (1997), το οποίο έχει προσαρμοστεί και χρησιμοποιηθεί σε ελληνικό πληθυσμό από τους Theodorakis και Bebetos (2003) και (β) το ερωτηματολόγιο της «Προπονητικής Συμπεριφοράς» των Williams και των

συνεργατών του (2003), το οποίο έχει προσαρμοστεί και χρησιμοποιηθεί σε ελληνικό πληθυσμό από τους Zourbanos, Theodorakis και Hatzigeorgiadis (2004).

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Οι συμμετέχοντες απάντησαν τα δύο ερωτηματολόγια εθελοντικά, τα οποία δόθηκαν από τον ερευνητή πριν την προπόνησή τους κατά την διάρκεια της αγωνιστικής περιόδου 2010-11.

Στατιστική ανάλυση

Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πακέτο PASW 18 για $P < 0,05$. Πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις: (α) αξιοπιστίας και (β) διακύμανσης για ανεξάρτητα δείγματα ως προς περισσότερους από ένα παράγοντες.

Αποτελέσματα

Η αξιοπιστία των ερωτηματολογίων (alpha του Cronbach) εμφάνισε ικανοποιητικές τιμές σε όλους τους παράγοντες, «Υποστηρικτική Συμπεριφορά» .82, «Αρνητική Συμπεριφορά» .82, «Ηγεσία» .94 και «Προσωπική Απόδοση» .76.

Αναλύσεις Διακύμανσης

1.α «Υποστηρικτική Συμπεριφορά». Από την ανάλυση διακύμανσης για εξαρτημένα δείγματα ως προς δύο παράγοντες (φύλο & αθλητική εμπειρία), δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ($F_{2,264} = 1.672$; $p = 0.190 > 0.05$). Αντίθετα, διαπιστώθηκε σημαντική κύρια επίδραση τόσο του παράγοντα «φύλο» ($F_{1,264} = 8.716$; $p < 0.05$), όσο και του παράγοντα «αθλητική εμπειρία» ($F_{2,264} = 6.597$; $p < 0.05$). Από το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκε ότι μόνο οι αθλητές/τριες με την μικρότερη αθλητική εμπειρία είχαν στατιστικά σημαντικά υψηλότερα σκορ ($M = 2.74$, $SD = .54$) από αυτούς με την μεγαλύτερη ($M = 2.49$, $SD = .55$).

1.β «Αρνητική Συμπεριφορά». Από την ανάλυση διακύμανσης για εξαρτημένα δείγματα ως προς δύο παράγοντες (φύλο & αθλητική εμπειρία), διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ($F_{2,161} = 7.207$; $p < 0.05$). Αναλύοντας την αλληλεπίδραση για κάθε βαθμίδα του παράγοντα «φύλο», διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση του παράγοντα «αθλητική εμπειρία» μόνο στις γυναίκες ($F_{2,161} = 4.359$; $p < 0.05$), ενώ δεν διαπιστώθηκε για τους άνδρες ($F_{2,161} = 2.567$; $p = 0.79 > 0.05$). Από το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκε ωστόσο ότι στις γυναίκες διέφεραν στατιστικά σημαντικά μεταξύ τους μόνο αυτές με την μεγαλύτερη εμπειρία (υψηλότερο σκορ) ($M = 2.60$, $SD = .508$) από αυτές με την μικρότερη ($M = 2.36$, $SD = .487$).

1.γ «Ηγεσία». Από την ανάλυση διακύμανσης για εξαρτημένα δείγματα ως προς δύο παράγοντες (φύλο & αθλητική εμπειρία), δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ($F_{2,268} = 2.556$; $p = 0.080 > 0.05$). Επίσης, δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική κύρια επίδραση του παράγοντα «φύλο» ($F_{1,268} = 1.029$; $p = 0.311 > 0.05$). Αντίθετα, του παράγοντα «αθλητική εμπειρία» ($F_{2,268} = 1.029$; $p < 0,05$). Από το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκε ότι οι αθλητές με την μικρότερη αθλητική εμπειρία είχαν στατιστικά σημαντικά υψηλότερα σκορ ($M = 5.39$, $SD = 1.18$), ακολουθούμενοι από τους αθλητές με μέτρια εμπειρία ($M = 5.24$, $SD = 1.08$), με τελευταίους τους αθλητές με την μεγαλύτερη ($M = 4.70$, $SD = 1.29$).

2.α «Υποστηρικτική Συμπεριφορά». Από την ανάλυση διακύμανσης για εξαρτημένα δείγματα ως προς δύο παράγοντες (φύλο & εβδομαδιαία προπόνηση), διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ($F_{2,264} = 5.045$; $p < 0.05$). Αναλύοντας την αλληλεπίδραση για κάθε βαθμίδα του παράγοντα «φύλο», διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση του παράγοντα «εβδομαδιαία προπόνηση» μόνο στις γυναίκες ($F_{2,264} = 4.620$; $p < 0.05$), ενώ δεν διαπιστώθηκε για τους άνδρες ($F_{2,264} = 1.497$; $p = 0.23 > 0.05$). Από το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκε ωστόσο ότι στις γυναίκες διέφεραν στατιστικά σημαντικά μεταξύ τους μόνο αυτές με τις λιγότερες προπονήσεις (υψηλότερο σκορ) ($M = 2.80$, $SD = .501$) από αυτές με τις περισσότερες ($M = 2.52$, $SD = .502$).

2.β «Αρνητική Συμπεριφορά». Από την ανάλυση διακύμανσης για εξαρτημένα δείγματα ως προς δύο παράγοντες (φύλο & εβδομαδιαία προπόνηση), δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ($F_{2,261} = 0.868$; $p = 0.421 > 0.05$). Επίσης, δεν

διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική κύρια επίδραση του παράγοντα «εβδομαδιαία προπόνηση» ($F_{2,261} = 1.548$; $p = 0.215 > 0.05$). Αντίθετα, του παράγοντα «φύλο» ($F_{1,261} = 12.773$; $p < 0,05$). Από το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκε ότι οι άνδρες είχαν στατιστικά σημαντικά υψηλότερα σκορ ($M = 2.51$, $SD = .52$) από τις γυναίκες ($M = 2.25$, $SD = .52$).

2.γ «Ηγεσία». Από την ανάλυση διακύμανσης για εξαρτημένα δείγματα ως προς δύο παράγοντες (φύλο & εβδομαδιαία προπόνηση), διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ($F_{2,268} = 13.893$; $p < 0.05$). Αναλύοντας την αλληλεπίδραση για κάθε βαθμίδα του παράγοντα «φύλο», διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση του παράγοντα «εβδομαδιαία προπόνηση» τόσο στις γυναίκες ($F_{2,268} = 11.709$; $p < 0.05$), όσο και για τους άνδρες ($F_{2,268} = 4.534$; $p < 0.05$). Από το τεστ πολλαπλών συγκρίσεων Bonferroni διαπιστώθηκε ωστόσο ότι στις γυναίκες διέφεραν στατιστικά σημαντικά μεταξύ τους μόνο αυτές με τις λιγότερες προπονήσεις (υψηλότερο σκορ) ($M = 5.70$, $SD = .97$) από αυτές με τις περισσότερες ($M = 4.63$, $SD = 1.45$). Επίσης στους άνδρες, διαπιστώθηκε ότι διέφεραν στατιστικά σημαντικά μεταξύ τους μόνο αυτοί με τις περισσότερες προπονήσεις (υψηλότερο σκορ) ($M = 5.24$, $SD = .88$) από αυτούς με τις λιγότερες ($M = 4.42$, $SD = 1.51$).

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Οι αθλητές/τριες με μεγαλύτερη αθλητική εμπειρία ασκούν αυστηρότερη κριτική στην ηγετική συμπεριφορά του προπονητή/τρια τους. Ομοίως, οι πιο έμπειροι αθλητές/τριες φαίνεται ότι είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από την απόδοσή τους. Αυτό πιθανότατα να σημαίνει ότι οι πιο έμπειροι αθλητές/τριες έχουν περισσότερες απαιτήσεις τόσο από τον προπονητή τους, όσο και από τους εαυτούς τους (Theodorakis, & Bebetos, 2003).

Βιβλιογραφία

- CHELLADURAI P. & REIMER H. (1997). A classification of facets of athlete satisfaction. *Journal of Sport Management*, 11, 133-159.
- KENOW L., & WILLIAMS J. (1992). Relationship between anxiety, self-confidence and evaluation of coaching behaviours. *The Sport Psychologist*, 6, (4), 344-357.
- THEODORAKIS N., & BEBETOS E. (2003). Examination of athletes' satisfaction: a first approach. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 1, (2), 197-203.
- WILLIAMS J., JEROME G., KENOW L., ROGERS T., SARTAIN T. & DARLAND G. (2003). Factor structure of the coaching behavior questionnaire and its relationship to athlete variables. *The Sport Psychologist*, 17, 16-34.
- ZOURBANOS N., THEODORAKIS Y. & HATZIGEORGIADIS A. (2004). *Coaching Behavior Questionnaire (in Greek)*. Proceedings of the 3rd International Congress of Sport Psychology (pp.54-55), Trikala, Greece: University of Thessaly, Department of Physical Education and Sport Sciences.

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ

Δούμα Ε., Τραυλός Α.Κ., Στεργιούλας Α.

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας ήταν να ελεγχθεί η δομή του ερωτηματολογίου της αντιληπτής αυτοαποτελεσματικότητας σε Έλληνες μαθητές και μαθήτριες ηλικίας 11-14 ετών (N=2251). Σύμφωνα με τους Pastorelli, Caprara, Barbanelli, Rola, Rozsa, & Bandura (2001), η δομή του ερωτηματολογίου στηρίζεται σε τρεις παράγοντες: σχολική αποτελεσματικότητα, κοινωνική αποτελεσματικότητα και αποτελεσματικότητα αυτορρύθμισης, οι οποίοι επιβεβαιώνονται και από την Ελληνική έκδοση του ερωτηματολογίου (CFI=.899, Cronbach's α =.89). Λόγω του ότι η αυτοαποτελεσματικότητα ενός ατόμου αποτελεί κύριο παράγοντα για το πώς θα δράσει, εξετάστηκε η σχέση και των τριών παραγόντων του ερωτηματολογίου με το ρόλο των μαθητών στο σχολικό εκφοβισμό. Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των θυμάτων, των θυτών και των θυμάτων/θυτών και των αμέτοχων μαθητών που εμφανίστηκαν από την πολυμεταβλητή ανάλυση (MANOVA) και τις μονομεταβλητές αναλύσεις διασποράς (ANOVA), εφιστούν την προσοχή ιδιαίτερα στην αυτοαποτελεσματικότητα των θυτών, όπου ενώ παρουσιάζουν υψηλότερο τον κοινωνικό παράγοντα υστερούν στον παράγοντα της αυτορρύθμισης. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη δημιουργία εξειδικευμένων παρεμβατικών προγραμμάτων στα σχολεία προς αντιμετώπιση του εκφοβισμού.

Λέξεις-κλειδιά: αντιληπτή αυτοαποτελεσματικότητα, αξιοπιστία, εκφοβισμός

Δούμα Ειρήνη

ΤΟΔΑ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ορθίας Αρτέμιδος και Πλαταιών, Σπάρτη.

Τηλ.: 27310 89672

e-mail: idouma@otenet.gr

PERCEIVED SELF-EFFICACY SCALE AND BULLYING

I. Douma, A. K. Travlos, A. Stergioulas

University of Peloponnese, Department of Sports Organization and Management

Abstract

The purpose of the present study was to examine the validity of the Greek version of Children's Perceived Self Efficacy Scales in students aged 11-14 years (N=2251). According to Pastorelli, Caprara, Barbanelli, Rola, Rozsa, & Bandura (2001), the structure of the questionnaire is based on three factors (perceived academic efficacy, perceived social efficacy and self-regulatory efficacy) which also confirmed by the Greek version of the questionnaire (CFI=.899, Cronbach α =.89). Moreover, the relationship among school bullying and perceived self-efficacy factors was examined. Multivariate analysis of variance (MANOVA) with univariate ANOVAs indicated statistical significances among victims, bullies, bully/victims and outsiders for academic, social efficacy and self-regulatory efficacy. Bullies showed higher social self-efficacy but lower self regulatory efficacy. The findings of the study indicate that perceived self-efficacy of victims, bullies, bully/victims and outsiders should be taken into consideration in the planning of school bullying intervention programs.

Key words: perceived self-efficacy, validity, bullying

Irini Douma

Address: Department of Sports Organization and Management, University of Peloponnese
Orthias Artemidos & Plataion Street, Sparti, Laconias, GR 23100

Tel.: 27310 89672

e-mail: idouma@otenet.gr

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τη κοινωνικο-γνωστική θεωρία (Bandura, 1977), η αντιληπτή αυτοαποτελεσματικότητα (AAA) αναφέρεται στην πεποίθηση ενός ατόμου ότι είναι ικανό να εκτελέσει με επιτυχία μία συγκεκριμένη δεξιότητα, να επιτύχει συγκεκριμένους στόχους ή να εμφανίσει συγκεκριμένες συμπεριφορές· είναι ο κυριότερος γνωστικός μηχανισμός που επηρεάζει τη συμπεριφορά και τις πράξεις του ατόμου (Bandura, 1986, 1997).

Το ερωτηματολόγιο AAA για παιδιά (Children Perceived Self-Efficacy Scales) δημιουργήθηκε από τον Bandura (1990). Έρευνα που έγινε σε Ιταλούς, Ούγγρους και Πολωνούς μαθητές έδειξε ότι η δομή του ερωτηματολογίου στηρίζεται σε τρεις παράγοντες: στη σχολική αποτελεσματικότητα (ΣΑ:academic efficacy), την κοινωνική αποτελεσματικότητα (ΚΑ: social efficacy) και την αποτελεσματικότητα αυτορρύθμισης (ΑΑ: self regulatory efficacy) (Bandura, Barbaranelli, Caprara & Pastorelli, 1996; Pastorelli, Caprara, Barbaranelli, Rola, Rozsa & Bandura 2001).

Η αυτοαποτελεσματικότητα αποτελεί παράγοντα για το πώς θα δράσει ένα άτομο έτσι ώστε να αποφύγει ή να εμπλακεί σε αντικοινωνικές συμπεριφορές (Bandura, Caprara, Barbaranelli, Pastorelli & Regalia, 2001), όπως ο εκφοβισμός (bullying). Ο εκφοβισμός είναι οι επαναλαμβανόμενες, απρόκλητες επιθετικές συμπεριφορές που μπορεί να είναι είτε σωματικές, είτε ψυχολογικές και περιλαμβάνουν λεκτική παρενόχληση, χειρονομίες, κοινωνική απομόνωση, διάδοση φημών ή απλά πίεση για συμμόρφωση στις οποίες υπάρχει πραγματική ή εικαζόμενη έλλειψη ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ θύτη και θύματος (Olweus, 1991). Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τη δομή του ερωτηματολογίου της AAA για παιδιά στην ελληνική γλώσσα, και να εξετάσει τις διαφορές στους παράγοντες της AAA σε σχέση με το ρόλο που κατέχουν οι μαθητές στο σχολικό εκφοβισμό.

Μέθοδος

Εξεταζόμενοι

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 2251 μαθητές (1125 κορίτσια και 1126 αγόρια) ηλικίας 11-14 ετών που φοιτούσαν σε δημόσια σχολεία των νομών Αττικής και Λακωνίας.

Μέσα συλλογής δεδομένων

Για τη διεξαγωγή της έρευνας μεταφράστηκε από δύο δίγλωσσους επιστήμονες με τη μέθοδο της διπλής μετάφρασης η «κλίμακα AAA για παιδιά» (Children's Perceived Self-Efficacy Scale) όπως δημοσιεύθηκε από τους Pastorelli και συν. (2001). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 37 ερωτήματα τα οποία αξιολογούν τρεις παράγοντες: τη ΣΑ (19 ερωτήσεις), την ΚΑ (13 ερωτήσεις) και την ΑΑ (5 ερωτήσεις). Οι απαντήσεις δόθηκαν σε 5βαθμια κλίμακα Likert (5=απολύτως σίγουρος, 1=καθόλου σίγουρος).

Ο σχολικός εκφοβισμός μετρήθηκε σύμφωνα με το τεκμηριωμένο στη ελληνική γλώσσα ερωτηματολόγιο των Kyriakides, Kaloyirou & Lindsay (2006), το οποίο αποτελεί μέρος του Revised Olweus Bully Victim Questionnaire (OBVQ, Olweus, 1996): 16 ερωτήματα (8 για θυματοποίηση, 8 για εκφοβισμό) με απαντήσεις: ποτέ, 1-2 φορές, 2-3, 1 φορά, πολλές φορές την εβδομάδα σε χρονικό διάστημα των τελευταίων 2-3 μηνών.

Διαδικασία συλλογής των δεδομένων

Για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους μαθητές προηγήθηκε άδεια διεξαγωγής της έρευνας από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και για τους μαθητές των Δημοτικών σχολείων υπήρξε και ενυπόγραφη συγκατάθεση των γονέων τους. Οι μαθητές απάντησαν τα ερωτηματολόγια στην τάξη τους, με την επίβλεψη των ερευνητών.

Στατιστική ανάλυση

Η μέθοδος της επιβεβαιωτικής παραγοντικής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε για τη επαλήθευση των παραγόντων της κλίμακας AAA. Επίσης, ερευνήθηκαν οι δείκτες εσωτερικής συνοχής (Cronbach's α) στους παράγοντες των ερωτηματολογίων. Τέλος, πολυμεταβλητή ανάλυση διασποράς (MANOVA) και μονομεταβλητές αναλύσεις διασποράς (ANOVA) χρησιμοποιήθηκαν για να εξεταστούν οι διαφορές μεταξύ των θυμάτων, θυτών, θυμάτων/θυτών και αμέτοχων στους παράγοντες της AAA.

Αποτελέσματα

Η επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση επαλήθευσε και στην ελληνική γλώσσα τους τρεις παράγοντες του ερωτηματολογίου της AAA για παιδιά ($\chi^2 = 2965.35$, $df = 610$, $NFI = .876$, $NNFI = .890$, $CFI = .900$, $SRMR = .050$, $RMSEA = .041$). Η εσωτερική συνοχή του ερωτηματολογίου ήταν υψηλή (Cronbach's $\alpha = .89$) και κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα για (α) τη ΣΑ (Cronbach's $\alpha = .87$), (β) την ΚΑ (Cronbach's $\alpha = .79$) και (γ) την ΑΑ (Cronbach's $\alpha = .74$), ενώ οι δείκτες εσωτερικής συνοχής για τα ερωτηματολόγια του σχολικού εκφοβισμού ήταν σε ικανοποιητικά επίπεδα για τη θυματοποίηση (Cronbach's $\alpha = .74$) και τον εκφοβισμό (Cronbach's $\alpha = .65$). Από το σύνολο των ερωτηθέντων οι 582 ήταν θύματα, οι 163 ήταν θύτες, οι 238 ήταν θύματα-θύτες και οι 1268 ήταν αμέτοχοι.

Η MANOVA έδειξε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στο ρόλο που έχουν οι μαθητές στο σχολικό εκφοβισμό στους παράγοντες της AAA (Wilks' $\lambda = .929$, $F_{9, 5464} = 18.67$, $p < .000$, $\text{Partial } \eta^2 = .024$). Οι μονομεταβλητές ANOVAs έδειξαν στατιστικά σημαντικές για τη ΣΑ ($F_{3, 2247} = 27.64$, $p < .001$, $\text{partial } \eta^2 = .036$), την ΑΑ ($F_{3, 2247} = 24.01$, $p < .001$, $\text{partial } \eta^2 = .031$), και την ΚΑ ($F_{3, 2247} = 17.64$, $p < .001$, $\text{partial } \eta^2 = .023$). Η Bonferroni μετά ANOVA ανάλυση έδειξε ότι για: (α) τη ΣΑ, τα θύματα (Μ.Ο. = $3.88 \pm .63$) και οι αμέτοχοι (Μ.Ο. = $3.94 \pm .60$) είχαν στατιστικά μεγαλύτερες τιμές από τους θύτες (Μ.Ο. = $3.61 \pm .59$) και τα θύματα-θύτες (Μ.Ο. = $3.63 \pm .62$), (β) την ΑΑ, (ι) τα θύματα (Μ.Ο. = $4.26 \pm .84$) είχαν στατιστικά μεγαλύτερες τιμές από τα θύματα-θύτες (Μ.Ο. = $3.98 \pm .89$), και (ιι) οι αμέτοχοι (Μ.Ο. = $4.35 \pm .77$) από τους θύτες (Μ.Ο. = $4.10 \pm .73$) και τα θύματα-θύτες, και (γ) ΚΑ οι θύτες (Μ.Ο. = $4.32 \pm .40$) και οι αμέτοχοι (Μ.Ο. = $4.37 \pm .47$) είχαν στατιστικά μεγαλύτερες τιμές από τα θύματα (Μ.Ο. = $4.18 \pm .55$) και τα θύματα-θύτες (Μ.Ο. = $4.17 \pm .55$).

Συζήτηση – συμπεράσματα

Η ελληνική έκδοση της κλίμακας AAA για παιδιά αποτελεί αξιόπιστο ψυχομετρικό εργαλείο και η συνοχή των παραγόντων είναι παρόμοια με αυτή παλαιότερων ερευνών (Bandura, et al., 1996; Pastorelli, et al., 2001). Προηγούμενες έρευνες έδειξαν ότι η ΚΑ σχετίζεται αρνητικά με όλους τους τύπους του εκφοβισμού (Ando, Asakura, & Simons-Morton, 2005). Η έρευνα ανέδειξε ότι τα θύματα και οι αμέτοχοι έχουν μεγαλύτερη ΣΑ και ΑΑ σε σχέση με τα θύματα-θύτες. Από τα ευρήματα διαφαίνεται ότι οι θύτες, αν και έχουν υψηλότερη ΚΑ, επιλέγουν ως θύματα, μαθητές με υψηλότερη ΣΑ. Θα πρέπει λοιπόν στο σχεδιασμό προγραμμάτων πρόληψης και καταπολέμησης του σχολικού εκφοβισμού να λαμβάνονται υπόψη, εκτός των άλλων παραγόντων και η αυτοαποτελεσματικότητα των μαθητών τόσο σε σχολικό και κοινωνικό επίπεδο όσο και στην ενίσχυση του παράγοντα της αυτορρύθμισης.

Βιβλιογραφία

- ANDO M., ASAKURA T., & SIMONS-MORTON, B. (2005). Psychosocial influences on physical, verbal, and indirect bullying among Japanese early adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 25: 268-297.
- BANDURA (1977) Self-efficacy: Toward a unifying behavioral change. *Psychological Review*, 84: 191-215.
- BANDURA (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. .
- BANDURA A. (1990). *Multidimensional scales of perceived self-efficacy*. Stanford University, Stanford, CA.
- BANDURA A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman and co.
- BANDURA A., BARBARANELLI C., CAPRARA G.V. & PASTORELLI C. (1996). Multifaceted impact of self-efficacy beliefs on academic functioning. *Child Development*, 67: 1206-1222.
- BANDURA A., CAPRARA G. V., BARBARANELLI C., PASTORELLI C. & REGALIA C. (2001). Sociocognitive self-regulatory mechanisms governing transgressive behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(1): 125-135.

- KYRIAKIDES L., KALOYIROU C. & LINDSAY G. (2006). An analysis of the revised Olweus bully/victim questionnaire using the Rasch measurement model. *British Journal of Educational Psychology*, 76: 781-801.
- OLWEUS D. (1991). Bully/victim problems among school-children: Basic facts and effects of a school based intervention program. In: D.J. Pepler and K.H. Rubin (Eds.). *The Development and Treatment of Childhood Aggression*. Hillsdale, NY: Lawrence Erlbaum Associates pp. 411-448.
- OLWEUS D. (1996). *The revised Olweus Bully/Victim Questionnaire for Students*. Bergen, Norway: University of Bergen.
- PASTORELLI C., CAPRARA G.V., BARBARANELLI C., ROLA J., ROZSA J. & BANDURA, A. (2001). The structure of children's perceived self-efficacy: a cross-national study. *European Journal of Psychological Assessment*, 17(2): 87-97.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ 19ου ΔΣΦΑ
PROCEEDINGS 19th ICPES